74. Keskiviikkona 28 päivänä toukokuuta 1997

kello 16

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

Valtioneuvoston selonteko: Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus 2386

Valtioneuvoston selonteko 1/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 6/1997 vp
Palautekeskustelu jatkuu

Ensimmäinen käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi veronkantolain 26 a §:n muuttamisesta 2412

Hallituksen esitys 62/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

2) Hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain 12 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 60/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 9/1997 vp

3) Hallituksen esitys laiksi kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 52/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 10/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan ehdoista ..... „

Hallituksen esitys 59/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 11/1997 vp

5) Hallituksen esitys laiksi kaivoslain muuttamisesta 2412

Hallituksen esitys 70/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 12/1997 vp

Lähetekeskustelu

6) Hallituksen esitys Venäjän kanssa sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä ..... „

Hallituksen esitys 83/1997 vp

7) Hallituksen esitys laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 84/1997 vp

8) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta 2413

Hallituksen esitys 87/1997 vp

9) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 8 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja laiksi valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ..... „

Lakialoite 46/1997 vp (Ulla Juurola /sd ym.)

Mietintöjen pöydällepano

10) Hallituksen esitys laiksi lääninoikeuslain 1 a ja 13 §:n muuttamisesta 2416

Hallituksen esitys 50/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 6/1997 vp

11) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 66 §:n muuttamisesta 2416

Hallituksen esitys 61/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1997 vp

12) Hallituksen esitys laiksi henkilöstörahastolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 74/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

13) Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 75/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Törnqvist.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Aho, Anttila U., Biaudet, Brax, Bryggare, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Kanerva S., Karjalainen, Kautto, Kiviniemi, Komi, Korhonen M., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Krohn, Kääriäinen, Lahtela, Lamminen, Leppänen J., Leppänen P., Lindqvist, Lindén, Niinistö, Norrback, Pehkonen, Pekkarinen, Perho, Rinne, Siimes, Suhola, Tiilikainen, Tiusanen, Vihriälä, Viljamaa ja Wideroos.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Leppänen J., Perho, Vihriälä, Tiusanen, Suhola, Koskinen Johannes, Lindén, Karjalainen ja Korhonen M.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Niinistö ja Tiilikainen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Biaudet, Bryggare, Isohookana-Asunmaa, S. Kanerva, Kautto, Komi, M. Korhonen, H. Koskinen, Kääriäinen, Lahtela, Pehkonen, Pekkarinen, Pesälä, Rinne, Viljamaa ja Wideroos sekä

tämän kuun 30 päivään sairauden vuoksi ed. Juhantalo, virkatehtävien vuoksi ed. Lamminen ja yksityisasioiden vuoksi ed. Jari Koskinen.

Valtioneuvoston selonteko: Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus

Valtioneuvoston selonteko 1/1997 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 6/1997 vp
Palautekeskustelu jatkuu

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen jatketaan eilen pidetyssä istunnossa keskeytettyä ulkoasiainvaliokunnan ehdotuksen käsittelyä eduskunnan lausunnoksi Euroopan turvallisuuskehitystä ja Suomen puolustusta koskevasta valtioneuvoston selonteosta.

Keskustelu jatkuu:

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunta hyväksyi vaalikauden alussa käsittelyssä olleessa selonteossa maamme puolustuksen lähtökohdaksi sotilaallisen liittoutumattomuuden. Suomen turvallisuus rakentuu kansainvälisen yhteistyön ja uskottavan kansallisen puolustuskyvyn varaan.

Uskottava puolustus perustuu kykyyn puolustaa sekä maatamme että kansalaisten turvallisuutta ja koskemattomuutta mahdollisia ulkoisia uhkia vastaan. Puolustuskykymme tulee olla riittävän uskottava, jotta se luo ennalta ehkäisevän kynnyksen sotilaallisen voiman käyttöä tai sillä uhkaamista vastaan, ja tarvittaessa meidän on kyettävä torjumaan alueellisen koskemattomuuden loukkaukset. Kansallinen puolustus palvelee ennen kaikkea maamme ja sen kansalaisten turvallisuutta ja myös Suomen kansainvälisiä tavoitteita rauhan ja vakauden lujittamisessa.

Kansallisesta puolustuskyvystämme on huolehdittava kaikissa olosuhteissa. Vain siten kansallinen panoksemme voi olla uskottava ja yhteistä turvallisuutta lujittava. Itsenäinen puolustuskyky sekä kansakunnan voimavaroihin sopeutetut puolustusmenot perustuvat arvioituun kehitykseen. Puolustussuunnittelussa ja puolustusjärjestelmän kehittämisessä on otettava huomioon sotilaalliset uhkatilanteet poliittisesta ja sotilaallisesta painostuksesta laajamittaiseen hyökkäykseen. Lisäksi maan puolustuksen suun-

nittelussa on varauduttava estämään tai rajoittamaan lähialueilla syttyvän kriisin vaikutusten ulottaminen omille alueillemme.

Määriteltäessä maamme turvallisuuspoliittista asemaa on otettava huomioon naapurimaiden, ennen kaikkea Ruotsin ja Venäjän, ratkaisut ja näkemykset. Lähialueidemme vakaus riippuu alueella sijaitsevien valtioiden keskinäisistä suhteista ja niiden sisäisestä kehityksestä ja vakaudesta.

EU:n jäsenyys on vahvistanut omalta osaltaan maamme turvallisuuspoliittista asemaa. Turvallisuuspolitiikkamme perustekijänä on sotilaallisen liittoutumattomuuden ja itsenäisen puolustuksen ohella myös Euroopan unionin jäsenyys. Euroopan unionin jäsenenä meillä on mahdollisuus osallistua erityisesti eurooppalaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen. Vaikkei EU:lla ole sotilaallista turvajärjestelmää, jo pelkkä suureen yhteisöön kuuluminen luo turvallisuuttamme. Kykenemme entistä tehokkaammin kehittämään omaa kokonaisvaltaista turvallisuusstrategiaamme.

Suomen on oltava mukana turvallisuuspoliittisissa konferensseissa päättämässä, mihin suuntaan unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ollaan kehittämässä. Mahdollinen Emujäsenyys tulee vahvistamaan maamme liittämistä yhä kiinteämmin Euroopan yhteistyörakenteisiin ja toimintaan muiden EU-maiden kanssa. Näin ollen Emu osaltaan antaa uuden turvallisuuspoliittisen ulottuvuutensa.

Kansainvälinen puolustuksellinen yhteistyö edistää myös omalta osaltaan turvallisuusnäkökohtiamme. Tätä toimintaa ja sen kehittämistä Nato-maiden kanssa rauhanturva- ja kriisinhallintatehtävissä meidän tulee tukea. Näkökulmastamme Euroopan unioni, Venäjä ja Nato ovat Euroopan turvallisuuskehityksessä keskeisimmät tekijät. Ne ovat kaikki muutoksen tilassa ja vaikuttavat turvallisuuteen ja vakauteen Suomen lähialueilla.

Euroopan unionin jäsenyyden katsotaan selkeyttäneen ja vahvistaneen kansainvälisiä asemiamme. Vaikka jäsenyyteen ei sisälly sotilaallisia turvallisuustakuita, siihen kuuluu yhteisvastuuseen perustuva suoja. Muutokset turvallisuusympäristössämme, sodankäynnin muuttuminen sekä asejärjestelmien teknistyminen asettavat haasteita Puolustusvoimiemme uudistamistyölle. Niiden on pysyttävä kansainvälisessä kehityksessä mukana. Tämä edellyttää entistä aktiivisempaa seurantaa ja osallistumista kansainväliseen toimintaan lisäten puolustusjärjestelmämme valmiuksia sopeutua nopeastikin muuttuviin uusiin tilanteisiin.

Turvallisuuspolitiikan kehittämisessä tulee Suomelle kuulua mahdollisuus tehdä itsenäisiä valintoja ja valvoa omia etujaan. Meidän tulee pyrkiä siihen, että meillä on parhaat mahdolliset keinot, paras mahdollinen nykytekniikka huolehtia turvallisuudestamme kaikissa tilanteissa unohtamatta kuitenkaan YK:n, Etyjin ja EN:n periaatteita.

Valmius osallistua kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin vahvistaa maamme sotilaallista yhteistyötoimintakykyä ja parantaa siten puolustusvalmiuttamme. Suomella on sekä poliittinen tahto että taloudelliset edellytykset ylläpitää uskottavaa kansallista puolustuskykyämme.

Puolustusjärjestelmän valmiutta ja reagointikykyä on päätetty parantaa. Kehittämisen painopiste on tällä hetkellä Maavoimissa. Puolustuksen ennalta ehkäisevää kykyä vahvistetaan muodostamalla maanpuolustusalueille nopeasti toimeenpantavat valmiusryhmät sekä nostamalla materiaalin ja koulutuksen laatua. Puolustusvoimien rakennemuutoksessa on kyse tärkeästä ja kauaskantoisesta turvallisuuspoliittisesta päätöksestä.

Viime hallituskaudella lakkautettiin varuskunnat Kouvolasta, Korialta ja Kontiorannasta. Ratkaisu lakkauttamisesta oli vaikea, kuten nytkin, kun on kyseessä Oulun ja Vaasan varuskuntien lakkautus ja pioneerikoulun siirto Kouvolasta Keuruulle. Kouvolasta lakkautetun varuskunnan tilat saneerattiin ja otettiin uuteen hyötykäyttöön. Tällä hetkellä entisistä varuskunnan tiloista on muun muassa hyödynnetty ammattikorkeakoulun, Helsingin yliopiston ja erilaisten yritysten toimitilat. Samoin kunnostettiin asuntoalueen kasarmit uuskäyttöön asunnoiksi. Alueen kokonaissaneerauskustannukset olivat viiden viime vuoden aikana yli 200 miljoonaa markkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Varusmiesten koulutuksessa on pyrittävä yhä enemmän antamaan koulutettaville sellaisia tietoja ja taitoja, joilla puolustuskyky nyt ja tulevaisuudessa taataan. Etenkin tekniikan ja varusteiden kehittyminen asettavat korkeita haasteita koulutuksen tasolle. Varusmiesten armeijassaoloaika tulee käyttää tehokkaasti hyväksi. Mitä tulee kysymykseen siitä, onko riittävän pitkä varusmiesten koulutusaika 6 kuukautta, itse henkilökohtaisesti katson, että varusmieskoulutuksen tässä tilanteessa on 8 kuukauttakin liian lyhyt. Peruskoulutuksen pituuden, kun ikäluokat pienenevät, mielestäni pitäisi olla noin 11 kuukautta.

Arvoisa puhemies! Loppuyhteenvetona katson, että puolustusjärjestelmämme on kyettävä joustavasti sopeutumaan erilaisiin haasteisiin. Unionin jäsenyys on vakiinnuttanut Suomen asemaa uudessa Euroopassa. Kuitenkin viime kädessä vastuu on meillä itse kullakin puolustaa maatamme ja kotiamme.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Kuosmanen puuttui aivan oikein niihin supistuksiin, joita on tapahtunut Kymen läänissä ja nyt tässä yhteydessä myös Kouvolassa. Mutta minusta on tähdellistä muistaa, kun maanpuolustusta ei voi katsella vain yhden paikkakunnan näkökulmasta, että Kouvolan läheisyyteen Vekarajärvelle on tulossa yksi alueellinen keskus, yksi kolmesta suuresta Maavoimien keskuksesta. Se on minusta aina pidettävä mielessä silloin, kun me puhumme siitä hyvin pienestä nipistyksestä, joka Kouvolan osalta tapahtui. Kun siihen vielä lisätään ne odotukset, jotka liittyvät Uttiin tämän mahdollisen uuden aluevaltauksen kautta, jota Maavoimat tulevat lentokaluston osalta kenties tekemään, minusta ei kannattaisi tavattoman murheellinen olla siitä, että Kouvolasta todellakin hiukan nipistetään. Se alue vähän laajemmin katsottuna ei millään tavalla voi väittää kärsineensä siitä, mitä nyt on tapahtunut.

Ed. Elo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Kuosmanen aivan oikein totesi, että Euroopan tilanne on koko ajan muutoksessa. Varmasti me suomalaisetkin paitsi seuraamme sitä tarkkaan myös joudumme ottamaan kantaa siihen, minkälainen Euroopan tuleva rakennelma, erityisesti Euroopan unionin tuleva rakennelma puolustuksen suhteen on. Tämä asiahan on esillä myös hallitustenvälisessä konferenssissa.

Olisi ollut mielenkiintoista kuulla, mikä on esimerkiksi ed. Kuosmasen näkemys Euroopan unionin ja Länsi-Euroopan unionin suhteesta. Onko hänellä se käsitys, että Länsi-Euroopan unioni voisi hyvinkin sulautua Euroopan unioniin, vai mikä on hänen rakennelmansa? Se, että toteaa, että puolustustilanne tai yleensä tilanne on muutoksessa Euroopassa, ei kovin paljon vielä sano. Olisi ollut mielenkiintoista kuulla, mikä on edustajan oma näkemys tässä asiassa.

Ed. Kuosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi ed. Kekkoselle vastaisin, että 1960-luvun alussa Kouvolan varuskunnassa oli alokkaita yli 2 000. Kun näin suuri varuskunta ykskaks lopetettiin Kouvolasta 1989, kyllä se oli aikamoinen shokki niin kunnalle, työntekijöille kuin ympäristöllekin siinä mielessä, mistä uudet työpaikat.

Kouvolan kohdalla voin todeta sen, että valtio täysin laiminlöi kasarmien jälkihoidon, niin kuin nyt on tehty muun muassa Korian varuskunnassa. Korkeintaan valtio lämmittää ne kasarmit, jotka ovat siinä kunnossa, että niitä voi enää lämmittää. Muuten kaikki kasarmien uuskäyttö on valtion taholta täysin laiminlyöty. Se on hyvin valitettavaa kunnan kannalta.

Ed. Kekkonen on oikeassa siinä, että Valkealan varuskunta sijaitsee kyllä oikeassa paikassa ja se on tällä hetkellä Suomen suurin. Siellä on 5 000—6 000 varusmiestä tällä hetkellä. Sikäli Puolustusvoimien keskittyminen Pohjois-Valkealassa oli oikea siirto, sitä minä en vastusta.

Pioneerikoulun siirrosta Kouvolasta Keuruulle olen sitä mieltä, että näin siinä asiassa piti menetelläkin, koska pioneerien pääkoulutuspaikka tällä hetkellä on Keuruulla ja Kouvolassa oli vain 30 oppilasta pioneerikoulussa. Nythän sinne ei jäänyt enää yhtään, kun sotilaspiirin pääpaikka eli varuskunta on täysin tyhjentynyt varusmiehistä tällä hetkellä.

Edustajat J. Leppänen, Perho, Vihriälä ja Tiusanen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Vähänäkki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin yhtynyt ed. Kekkosen näkemykseen, kun hän arvosteli ed. Kuosmasen ahdasta aluepoliittista näkemystä, vaikka hän toisaalta niin kauniisti sanoi, että isänmaan puolustuksen osalta pitää keskittää voimia ja kaikkien olla asioista samaa mieltä sikäli, kun on puolustus- ja turvallisuuspolitiikasta kysymys. Kyllä asia on niin, että aluepoliittiset ahdassilmäiset näkemykset ovat taaksejäänyttä historiaa, vaikka pääoppositiopuolue vastalauseessaan ja eriävissä mielipiteissään sitä edelleen viljelee.

Sitä paitsi on huomioitava, kuten ed. Kekkonen totesi, että lähiympäristöönsä Kouvola saa lisää kahteenkin varuskuntapaikkaan. Vieläpä ympäristökeskuskin sijoittui Kouvolaan, vaikka monet olisivat pitäneet parempana Koriaa eli Elimäen kunnan aluetta.

Kyllä pitäisi kokonaisuus ymmärtää hallitus-

puolueen edustajan silloin, kun isänmaan asiasta on kysymys.

Ed. Kuosmanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Vähänäkille vastaan, että kun Kouvolan varuskunta lakkautettiin, valtio ei millään tavalla osallistunut jälkihoitoon, niin kuin edellisessä puheenvuorossa mainitsin. Kouvolan kaupunki itse omalla kustannuksellaan kunnosti varuskunnan tilat Helsingin yliopiston uuskäyttöön. Näiden tilojen kunnostaminen maksoi 45 miljoonaa markkaa, jotka valtio sitten kymmenen vuoden aikavälillä maksaa takaisin kunnalle. Kyllä valtion tehtävä on vastata omien laitostensa kunnossapidosta ja saneerauksesta. Se ei ole kunnan tehtävä.

Vielä jatkan tätä keskustelua sen verran, että sen lisäksi rakennettiin kaupungin varoilla Kouvolan hovioikeuden talo, joka valmistui puoli vuotta sitten ja maksoi 30 miljoonaa markkaa, samoin verotalo, 11 miljoonaa markkaa. Toisin sanoen ei valtio voi kunnalle asettaa semmoisia rasitteita, että kunnan täytyy virastot paikkakunnalla säilyttääkseen saneerata niiden rakennukset ja edullisesti ne vuokrata. Tätä minä tarkoitan, että kyllä valtion täytyy kantaa vastuu kasarmien jatkohoidosta.

Ed. Suhola merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Jäätteenmäki: Arvoisa rouva puhemies! Näinä päivinä vietetään Euroopassa Marshall-avun vuosipäivää. Yhdysvaltain tuki 50 vuotta sitten Länsi-Euroopan valtioille oli äärettömän tärkeää. Tänä päivänä voi todeta, että Euroopan unionin ja Euroopan neuvoston taloudellinen ja muu tuki entisille Itä-Euroopan maille on näille tärkeää. On aiheellista kysyä, että jos EU:sta kehittyy puolustusliitto, voiko se vaarantaa ja miten se vaarantaa turvallisen ja vakaan kehityksen koko Euroopassa.

Arvoisa puhemies! Selonteon ajoitus on erittäin onnistunut, koska Euroopan unionin hallitustenvälisessä konferenssissa pohditaan parhaillaan turvallisuuspoliittisia ratkaisuja. Nyt viimeistään hallituksen on tiedettävä, mitä linjaa se EU:ssa ajaa. Selonteko olisi ollut erinomainen mahdollisuus kertoa hallituksen linjauksista hvk:ssa.

Selonteko ei, ikävä kyllä, anna paljoakaan valaisua Weu:n ja EU:n suhteista eikä siitä, miten Suomi aikoo, jos aikoo, estää Weu:n sulautumisen Euroopan unioniin. Täällä eilen useat hallituspuolueidenkin kansanedustajat olivat keskustan edustajien kanssa samaa mieltä siitä, että tällainen sulautuminen ei olisi hyvä asia.

Selonteossa todetaan, että Suomen turvallisuuspolitiikka nojaa jatkossakin sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja itsenäiseen uskottavaan puolustukseen. Hallituksen piirissä on kuitenkin tunnettu viehtymystä myös Natoa kohtaan. Useat hallituspuolueiden edustajat ovat sen avoimesti tuoneet esille. Näin on tehnyt myös Eurooppa-ministeri Ole Norrback, joka on liputtanut Nato-jäsenyyden puolesta. Olisi mielenkiintoista tietää, mitä linjaa Eurooppa-ministeri nyt ajaa.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspolitiikkaan pätevät samat demokratian pelisäännöt kuin muihinkin politiikan lohkoihin. Kyseessä ei ole eikä saa olla pienen piirin salatiede, johon ei kansalaismielipidettä tarvita. Asioiden avoin valmistelu ja kansalaiskeskustelu ovat ehdoton edellytys sille, että kansalaiset kokevat olevansa omalta osaltaan vastuussa Suomen turvallisuudesta. Mikäli ratkaisut valmistellaan salassa ja ne tulevat saneluratkaisuina kansalaisten ja kansanedustajien tietoon, niihin on vaikea sitoutua. Maanpuolustushenkikin on nimenomaan kansalaisten sitoutumista Suomen turvallisuuspolitiikkaan. Suomen perinteisesti korkea maanpuolustushenki on yksi uskottavan puolustuksemme kulmakivi, jota ei saa rapauttaa ylimielisyydellä.

Arvoisa puhemies! Jo eilen täällä kyselyssäni ihmettelin hallituksen ja puolustusministeriön kiirettä irtisanoa henkilöstöä varuskuntia lakkautettaessa. Pääministeri Paavo Lipponen lupasi eduskunnassa tämän asian lähetekeskustelussa maaliskuussa, että varuskuntien lopettamiset hoidetaan ilman irtisanomisia. Nyt on pakko kysyä, mikä on pääministeri Paavo Lipposen hallituksen puheiden painoarvo.

Sekä pääministeri Lipponen että puolustusministeri Taina lupasivat, että irtisanomisia ei tapahdu. Ensimmäiset oululaiset ovat kuitenkin jo menettäneet työpaikkansa varuskunnassa, vaikka sen lakkauttamisesta ei ole edes lopullista eduskunnan ratkaisua. Se koski siviilihenkilöitä, ei sotilaita, mutta joka tapauksessa irtisanomisia on tapahtunut, ja kun ihmiset ovat lopputilin saaneet, se on heille kyllä hyvin vakava paikka.

Minusta on kummallista, että irtisanomisissa on kiirehditty. Sen sijaan ei ole kiirehditty siinä, että valtiosihteeri Rauno Saaren kompensaatiotyöryhmä olisi alkanut työskennellä. Eilen puolustusministeri Taina totesi, että työryhmä on

halunnut odottaa ja kunnioittaa eduskunnan päätöstä tässä asiassa eikä ole alkanut työskennellä. Mutta miten samanaikaisesti sitten irtisanomisissa ei ole kunnioitettu eduskunnan päätöstä? Minusta tässä asiassa on aivan selvä ristiriita.

Ihmetystä herättää myös se, miksi puolustusministeriö ei asettanut työryhmää, jonka tehtävänä olisi ollut selvittää, mitä etuja ja haittoja aiheutuu Vaasan rannikkopatteriston lakkauttamisesta ja sen tehtävien siirtämisestä Uudenmaan prikaatille. Tällaista työryhmän asettamista esittivät muun muassa Vaasan, Seinäjoen ja Kokkolan kaupungit, Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Keski-Pohjanmaan liitto. Näiden ääntä ei ole kuitenkaan haluttu kuulla.

Eivätkö puolustusministeriö ja hallitus uskaltaneet asettaa tällaista ryhmää, koska oli pelkona, että työryhmän työssä olisi selvinnyt, että Vaasan rannikkopatteriston lakkauttaminen on heikosti perusteltu ja seurauksiltaan negatiivinen? Varuskunnan lakkauttamisesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset Vaasan kaupungille ja sen lähialueille ovat raskaat. Varuskunta työllistää tällä hetkellä suoraan noin 150 henkilöä ja välillisesti vielä useampia. Varuskunnan poistuessa alueelta laskevat kaupungin verotulot samaan aikaan, kun sosiaalimenot kasvavat työttömyyden lisääntyessä.

Eduskunnan huomenna mahdollisesti tekemä päätös Vaasan ja Oulunkin varuskuntien lakkauttamisesta on huono päätös. Vaasan läänin kohdalla voi sanoa, että on lyhyen ajan sisällä tehty kaksi huonoa päätöstä. Ensin vietiin Vaasan lääni ja nyt varuskunta. Voi kysyä, mikä on listalla seuraavana. Onko hallitus kokonaan unohtanut Vaasan ja Vaasan läänin asukkaat?

Puhun täällä Vaasan varuskunnan puolesta, vaikka pääministeri Paavo Lipponen maaliskuussa totesi, että tällaisista pikkuasioista kuin varuskunnista ei tulisi eduskunnassa paljon puhella. Varuskunnilla on kuitenkin näille alueille, joista varuskunnat viedään, hyvin suuri merkitys, ja ennen kaikkea niillä on merkitystä niille ihmisille, jotka jäävät ilman työpaikkaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin kiinnittää huomiota Suomen puolustustarviketeollisuuden asemaan suomalaisessa yhteiskunnassa. Selonteon sivulla 86 todetaan, että kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytykset pyritään turvaamaan sekä riittävällä kotimaisella tilauskannalla että edistämällä alan kansainvälistä työnjakoa. Nämä sanat tuntuvat hyvin ontoilta, kun tietää, että monilla paikkakunnilla, missä puolustusvälineteollisuutta on, muun muassa Lapualla Lapua Oy:ssä, on käyty ytneuvottelut ja ihmisiä on jo irtisanottu. Kuten sanoin, näin on muissakin puolustusvälinefirmoissa.

Haluaisinkin kuulla koko hallituksen ja puolustusministeri Anneli Tainan perustelut, miten hallitus aikoo turvata kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytykset. Minusta siihen ei riitä vain tämä työryhmän esitys kotimaisen puolustusvälineteollisuuden toimintaedellytysten turvaamisesta. Haluaisin edes tietää, aikooko hallitus toteuttaa ne, millä tavalla ja missä aikataulussa.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Jäätteenmäki kiinnitti huomiota ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä olevaan toteamukseen, jonka mukaan Weu:n asteittainen sulauttaminen Euroopan unioniin, pyrkimykset, joita eräät Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat edustaneet, on torjuttava. Olen hänen kanssaan samaa mieltä mutta mielestäni, ed. Jäätteenmäki, meidän pitäisi myös yksiselitteisen selvästi kertoa, miksi pyrkimykset yhdistää nämä kaksi järjestöä ovat yhteensopimattomia Suomen ulkopoliittisen linjan kanssa.

Tilannehan on se, että kun Saksa, Ranska ja eräät muut Euroopan unionin jäsenmaat ovat ehdottaneet näiden järjestöjen fuusiota, se käytännössä merkitsisi sitä, että Länsi-Euroopan unionin sotilasjärjestön tehtävät siirtyisivät Euroopan unionille. Käytännössä Euroopan unionista silloin tulisi sotilasliitto, ja tämä on ymmärtääkseni myös se syy, miksi ulkoasiainvaliokunta pitää näitä pyrkimyksiä torjuttavina.

Tämän kanssa tietenkin on ristiriidassa se, että ulkoministeriössä näyttää edelleenkin elävän, ainakin joissain piireissä, myönteinen kanta EU:n ja Weun sulauttamiseen. Osin tätä myönteistä kantaa heijastaa myös pääministeri Lipposen lausunto, jossa hän ilmoittaa, että Suomi ei kaada Euroopan unionin ja Weun yhdistämistä. Kun ulkoasiainvaliokunta pitää näitä pyrkimyksiä torjuttavina, niin pääministeri Lipponen katsoo, että Suomi ei aio kaataa hallitustenvälisessä konferenssissa Saksan ja Ranskan yhteistä aloitetta. (Ed. Kekkonen: Pystyisikö Suomi tekemään sen?) — Ed. Kekkonen ei tunnu tietävän sitä, että näissä kysymyksissä on yksimielisyysperiaate voimassa Maastrichtin sopimuksen osalta eli nämä päätökset on tehtävä yksimielisesti. Suomi pystyy omalla vetollaan kaatamaan. Tosin ed. Kekkonen kuuluu

niihin, jotka olisivat tältä osin Suomelta viemässä veto-oikeuden.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Jäätteenmäki kiinnitti puheenvuorossaan huomiota Euroopan unionin ja Länsi-Euroopan unionin eli Weun yhdistämiseen, juuri siihen, mihin ed. Laaksokin puheenvuorossaan viittasi. Hän totesi, että keskusta ei kannata asiaa. Hän totesi myös puheenvuorossaan ilahtuneensa siitä, että eräät hallituspuolueiden edustajat myös yhtyvät keskustan kantaan.

Haluaisin todeta, että ed. Jäätteenmäki oli aivan oikeassa perusteissaan pohtiessaan EU:n ja Weun yhdistämistä ja kielteistä suhtautumista siihen, mutta hyvin erikoista oli lopputuleman muotoilu. Mieluumminkin haluaisin sanoa näinpäin, että on miellyttävää havaita, että keskusta on yhtymässä tässä asiassa hallituksen kantaan ja on yhtä mieltä hallituksen kanssa tässä kysymyksessä. Tämä minusta on tärkeämpi huomio, kun huomioimme sen, että keskusta on muutoin rakentanut eriävän mielipiteen muun muassa ulkoasiainvaliokunnan esitykseen.

Ed. Laakso peräänkuulutti perusteita, minkä vuoksi Weun ja EU:n yhdistäminen on ongelmallista.

Ensinnäkään se ei sovi meidän liittoutumattomuuspolitiikkaamme. On itsestäänselvää, että se muovaisi Euroopan unionia sotilasliiton suuntaan, jos Weu integroitaisiin osaksi EU:ta.

Toiseksi se on myös sitä pyrkimystä vastaan, joka Suomen hallituksella on päästä Euroopan unionin ytimeen, varsinaisiin päätöksentekopöytiin, koska sotilaallisesti liittoutumattomana maana me pois suljemme sen mahdollisuuden, että olisimme Weun jäseniä.

Mutta kolmanneksi myös Euroopan unionin kannalta se on ongelmallinen sikäli, että näiden järjestöjen integroiminen toisiinsa johtaisi siihen, että ulkopuoliset maat, erityisesti Yhdysvallat, saisi sanansijaa koskien Euroopan unionin laajentamista, koska Weu:ssa on 5 artikla, joka antaa kollektiiviset turvallisuustakeet, ja viime kädessä ne ovat itse asiassa Naton varassa olevia takeita. Näin ollen itse asiassa Naton jäsenmaat, Yhdysvallat mukaan luettuna, siinä ovat myös Islanti ja Turkki, jotka eivät ole Euroopan unionin jäsenmaita, saisivat sananvallan siihen, mille Euroopan unionin jäsenmaille nämä ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia, ed. Kiljunen!

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puuttuisin myös ed. Jäätteenmäen esille ottamaan Weu:n sulautumiseen EU:hun, jonka hän totesi olen ei-hyvä asia.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä kyllä jonkin verran tulevat mieleen 80-luvun keskustelut Suomen Euroopan neuvoston jäsenyydestä, jossa me mahdollisimman pitkään torjuimme sen eurooppalaisen kehityksen, joka oli tapahtumassa. Muun muassa ed. Laakso, joka ei silloin vielä ollut eduskunnassa, oli kuitenkin hyvin vahvasti sitä vastaan. Nythän ed. Laakso toimii hyvin ansiokkaasti kuitenkin Euroopan neuvostossa, tietysti vähän erilaisessa Euroopassa kuin esimerkiksi vuonna 88 tai kun liityimme jäseniksi Euroopan neuvostoon vuonna 89. Joka tapauksessa tässä on vähän samanlaista kaikua.

Minun mielestäni meidän suomalaisten pitää kyllä suhtautua myös vähän ennakkoluulottomammin, katsoa, mitä Euroopassa tapahtuu. Olen ymmärtänyt, en ollut paikalla, että ed. Laakso on täällä eilen pääministeri Lipposta arvostellut, ja toteaisin kyllä siltä osin, että minun mielestäni, kun tarkkaan lukee, mitä pääministeri on sanonut, niin hän on sanonut vain sen, että Suomen ei välttämättä ehkä olisi viisasta vastustaa tätä mutta että Suomella pitäisi olla vaihtoehto joka tapauksessa jättäytyä näin syntyvän puolustusyhteistyön ulkopuolelle. Minusta se on jo paljon sanottu. Se on hyvin tärkeä sanonta.

Rouva puhemies! Vielä haluaisin sanoa, että Suomen täytyy myös pitää huoli, jos tämä kehitys nyt jatkuu, paitsi siitä, että voimme jättäytyä syntyvän yhteistyön ulkopuolelle, että myös voimme edelleen sanoutua irti Naton jäsenyydestä. Nämä kaksi vaihtoehtoa minun mielestäni Suomen pitää täyttää.

Toivoisin myös kansanedustajilta pikkuisen ennakkoluulottomampaa suhtautumista. Me olemme eurooppalaisissa asioissa aina vähän jälkijunassa. Tuntuu siltä, että juna saattaa mennä. Tosin tässä asiassa ilmeisesti emme ole läheskään ainoita, sillä Iso-Britannia todennäköisesti tulee varmistamaan sen, että tätä ei ollenkaan synny.

Arvoisa puhemies! Halusin kiinnittää huomiota ennakkoasetelmaan, mikä meillä näyttää olevan hyvin monien asiantuntijoiden ja asiaa tuntevien kansanedustajien taholla.

Ed. S a a r i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Jäätteenmäen puheenvuoro liittyi niiden monien puheenvuorojen joukkoon, joissa surtiin kahden lakkautettavan varuskunnan kohtaloa, Vaasaa ja Oulua. Niin

hänen kuin aikaisemmissa puheenvuoroissa, joissa näitä asioita on käsitelty, on kovasti jäänyt taka-alalle, että Suomessa on muitakin paikkakuntia, jotka ovat joko lakkauttamis- tai alasajouhan alaisina. Olisin toivonut, että hän olisi jollakin tavalla osoittanut sympatiaa myös Suomen eteläisimmän kaupungin Hangon suunnalla olevia ongelmia kohtaa. Myös Hangon Rannikkopatteristoa ollaan alasajamassa, ja se jäi huomiotta niin ed. Jäätteenmäen kuin monien muidenkin Vaasan ja Oulun puolesta vedonneiden edustajien puheenvuoroissa.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puutun ed. Jäätteenmäen puheenvuoron siihen osaan, jossa hän käsitteli kotimaista puolustustarviketeollisuutta, vähän retorisesti kysyi, mitä tässä aiotaan tehdä.

Tässä on tehty aika paljon. Lapuan edustajat muutama päivä sitten itse asiassa kävivät tykönäni, ja tunnen varsin hyvin sen problematiikan, mikä Lapualla on. Se, mitä on tehty, on, että Lapua, Vammas, Finavitec, Sisu Defence ja Vihtavuori ovat yhdessä muodostaneet konsernin nimeltä Patria Industries, jolla on yritetty saada sen kaltaista synergiaetua, että me pärjäisimme puolustusvälineteollisuudessa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin.

Kun ed. Jäätteenmäki hieman vähätellen viittasi työryhmään, joka on pohtinut puolustusvälineteollisuuden ongelmia, niin sen tehtävä yksinkertaisesti oli virtaviivaistaa vientikäytäntöä, joka meillä on ollut hieman monimutkainen, ja virtaviivaistaa sitä EU:n hengessä. Kun arvaan, että joku rupeaa puhumaan ihmisoikeuksista, niin kun me virtaviivaistamme käytäntöämme EU:n hengessä, meidän viitekehyksemme tässä suhteessa on kyllä silloin mahdollisimman turvallinen, niin turvallinen oikeastaan kuin se missään maailmankolkassa voi olla.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Mielestäni ed. Kiljunen käytti erittäin hyvän puheenvuoron niistä syistä, miksi Suomi ei voi kannattaa Euroopan unionin ja Länsi-Euroopan unionin yhdistämistä. Oikeastaan hänen puheenvuoronsa sisälsi vastauksen jo ed. Elonkin puheenvuoroon.

Mutta haluaisin vielä tarkentaa, että Suomella tällä hetkellä Maastrichtin sopimuksen perusteella on mahdollisuus torjua tällainen hanke. Eli yksikin maa riittää tällaisen hankkeen kaatamiseen. Sen takia en pidä oikeana sitä menettelyä, että ikään kuin pääministeri Lipponen liputtaa enemmän tai vähemmän avoimesti tämän hankkeen puolesta nähden siinä monia positiivisia piirteitä ja asettaen ainoastaan yhden varauksen, että jos se toteutuu, niin Suomella pitää olla mahdollisuus jäädä sen ulkopuolelle, vaikka kysymys on siitä, kehittyykö Euroopan unioni sotilasliitoksi.

Eli koko aloitteen toteutuminen, Weu:n ja EU:n fuusio, merkitsisi kielteistä kehitystä siinä, mitä olemme yhteisesti asettaneet tavoitteeksi. Siksi Suomen pitäisi se torjua eikä vain asettaa tavoitteeksi jonkinlainen opting out, saada ulosjäämisen mahdollisuus siitä järjestelmästä, joka koskee esimerkiksi turvatakuita. Tässä mielessä tiedän, että hallituksen sisälläkin on ollut kriittisiä näkemyksiä pääministeri Lipposen puheenvuoron johdosta.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensiksi haluaisin todeta ed. Kekkoselle, että en mitenkään vähättele hänen johtamansa neuvottelukunnan työtä. Sen sijaan kaipasin paljon enemmän sanoja tälle selonteon sivulle, jolla todetaan, että "kotimaisen puolustustarviketeollisuuden toimintaedellytykset turvataan", mutta hallitus ei selonteossa millään tavalla yksilöi, mitä se aikoo tehdä. Siinä mielessä nämä ovat täysin tyhjiä sanoja. Nämä ovat aivan samanlaisia tyhjiä sanoja kuin se, mitä pääministeri täällä toteaa, että varuskunnat lakkautetaan ilman irtisanomisia, ja irtisanomisia on jo tapahtunut.

Ed. Elolle haluaisin todeta, että olen hänen kanssaan aivan samaa mieltä siitä, että meidän täytyy hyvin avoimella mielellä katsoa Eurooppaan ja pohtia erilaisia vaihtoehtoja. Mutta jossakin vaiheessa meidän on aika sulkea jotkin vaihtoehdot pois, mitkä eivät ole Suomen aseman kannalta hyviä. Tässä mielessä hallitus ei ole tehnyt tällaista selvää päätöstä, mikä minusta olisi pitänyt tehdä.

Puolustusministeri T a i n a : Arvoisa puhemies! Hallitus ei ole ottanut kantaa Weu:n yhdistämisen puolesta, että Weu yhdistettäisiin Euroopan unioniin, ja sehän on aivan luonnollista, niin kuin täällä on puheenvuoroissa todettu. Jos ottaisimme kantaa tämän puolesta, ottaisimme kantaa sotilaalliseen liittoutumiseen, ja koska meidän linjauksemme on sotilaallinen liittoutumattomuus, emme myöskään Weu:n sulauttamista voi tukea. Kantaa ei siis sen puolesta ole otettu.

Suomihan on esittänyt oman ehdotuksensa

kriisienhallintakapasiteetin lisäämisestä EU:n toimintamahdollisuuksiin, ja tätä on laajalti kannatettu, ja se on tarkoitettu vahvistamaan Euroopan unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Täällä on pohdittu sitä, josko Euroopan unioni Weu:n mahdollisen sulautumisen myötä muuttuisi sotilasliitoksi. Itse en usko sellaiseen kehitykseen sinänsä, vaan jos tässä mentäisiin eteenpäin, niin Euroopan unioni varmasti nojaisi yhteisen puolustuksen Naton voimavaroihin. Nyt jos pohdimme sitä, miten Suomi sellaiseen tilanteeseen tulevaisuudessa suhtautuisi, kysymys pitäisi tietysti asettaa niin, katsommeko me EU:n jäsenenä EU:n yhteisen puolustuksen kehittämisen mahdolliseksi ja tarpeelliseksi vai emme.

Haluan myös tässä yhteydessä korostaa sitä, että hallitus ei ole ottanut myöskään kantaa siihen, että jos tilanne kehittyy, mikä olisi silloin Suomen asema. Joku totesi, että olisi otettu kantaa siihen, että Suomi jättäytyisi tällaisen kehityksen ulkopuolelle. Haluan korostaa, että emme me hallituksessa ota kantaa mahdollisiin tilanteisiin vaan tilanteen mukaan, jos asiat etenevät. Sen, mihin loppujen lopuksi puolustusulottuvuuden kohdalla hvk:ssa päädytään, näyttävät lähiviikot. Ulkoministeri, jonka vastuulla neuvottelut ovat, eilen hyvin tarkkaan selvitti Suomen tilannetta ja asennoitumista.

Kommentoisin ed. Jäätteenmäen puolustustarviketeollisuutta koskevaa osaa puheesta. Eilenhän tästäkin kysymyksestä keskusteltiin hyvinkin paljon. Uusi suunnitelma Puolustusvoimien kehittämiseksi omalta osaltaan merkitsee sitä, että suomalaiseen puolustustarviketeollisuuteen satsataan tulevaisuudessa. Jo aikaisemmin on tehty päätös tilausvaltuudesta, joka kohdistetaan nimenomaan suomalaiseen puolustustarviketeollisuuteen ja sen tuotekehitystyöhön. Viime kädessä tietysti ratkaisut tehdään täällä eduskunnassa, ja ne riippuvat siitä, miten paljon hankintamäärärahoja Puolustusvoimille tulevissa budjeteissa myönnetään. Mutta lähtökohta suunnitelmille ja arviot määrärahoista ovat juuri siinä selonteossa, jota parhaillaan käsitellään.

Ed. E l o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä ensinnäkin Naton rooliin Euroopassa tulee, yhtyisin siinä kyllä myös pääministeri Lipposen arvioon, jonka hän esitti jokin aika sitten Helsingin Sanomien haastattelussa, 27. huhtikuuta. Ei ole itsestäänselvää, että Nato tulee olemaan Euroopassa vuosikymmeniä. (Ed. Laakso: Yhdysvallat!) — Anteeksi, Yhdysvallat tulee olemaan Euroopassa vuosikymmeniä.

Kun eilen oli tilaisuus seurata CNN:n suoraa lähetystä Pariisin allekirjoitustilaisuudesta, niin kyllä monet kommentoijat olivat sitä mieltä, että kun tämä sopimus tulee Yhdysvaltojen kongressin edustajainhuoneeseen hyväksyttäväksi, Yhdysvalloissa syntyy todella voimakas keskustelu siitä, kuinka paljon amerikkalaisten on oltava mukana Euroopassa, kuinka paljon se vaatii amerikkalaisilta rahaa ja joukkoja.

Ed. Laakso ja puolustusministeri Taina varmasti tietävät tämän keskustelun, jota Amerikassa käydään. Ei ole itsestäänselvää, että Yhdysvallat on aina ja lopullisesti jäämässä Euroopaan, vaan se on amerikkalaisen oman sisäpoliittisen mielipiteen tulos viime kädessä. Siinä suhteessa pyytäisin myös harkintaa ja avomielisyyttä, avointa katsetta, kun seurataan tätä kehitystä Euroopassa.

Mitä tulee Suomen asennoitumiseen, täysin tuen pääministeri Lipposen näkemystä myös siitä, että meillä suomalaisilla pitää olla hallitustenvälisessä konferenssissa myös mahdollisuuksia tehdä kompromisseja, jotta me saisimme omaa näkemystämme esimerkiksi kriisinhallintajoukoista läpi. Minun mielestäni tämä pitää ottaa huomioon. Totta kai me voimme, ed. Laakso, lyödä jatkuvasti päätämme seinään. Me emme saa minkäänlaisia myönnytyksiä emmekä anna myönnytyksiä. Kysymys on nyt siitä, mikä on neuvottelutaktisesti paras mahdollinen menettely. Minä en usko, että meillä asiasisällöllisesti on ed. Laakson kanssa kovinkaan suurta erimielisyyttä tästä asiasta.

Ed. K i l j u n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laaksolta toivoisi täsmällisempää tulkintaa, kun hän pohdiskelee, mitä pääministeri Lipponen on todella sanonut. Hän ei ole sanonut sellaista, jolla hän selkeästi liputtaisi Weu:n ja EU:n sulauttamisen puolesta. Jos hän on ilmoittanut, että Suomi ei kaada Weu:n ja EU:n yhdistämistä tilanteessa, jossa kaikki muut Euroopan unionin jäsenmaat sitä tahtovat, niin se ei tarkoita tämän hankkeen puolesta liputtamista. Me tiedämme ja ed. Laakso myös tietää, että kaikki muut Euroopan unionin jäsenmaat eivät halua Weu:n ja EU:n sulauttamista, joten tämä keskustelu, jota täällä nyt käydään, on puhdasta teoreettista spekulaatiota.

Minusta ministeri Taina ilmaisi asian erinomaisen selkeästi, kun hän sanoi, että Suomi ylipäätään ei voi liputtaa Weu:n ja EU:n sulatta-

misen puolesta sen vuoksi, että se merkitsisi sotilaallisen liittoutumattomuuden politiikasta luopumista.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ongelma tässä on se, mitä Suomi haluaa, minkä puolesta Suomi liputtaa. On aivan totta, että Suomi ei ole kannattanut Weu:n ja EU:n fuusiota hallitustenvälisessä konferenssissa. Mutta ongelma on se, että Suomi ei ole myöskään vastustanut tätä hanketta. Pääministeri Lipponen omassa puheenvuorossaan näki, että tämä aloite sisältää paljon hyviäkin puolia. Hän ei muuten haastattelussaan lainkaan sano, että hän suhtautuu kielteisesti tähän hankkeeseen. Se edistäisi eurooppalaista asehankinta- ja aseteollisuusyhteistyötä, jossa Suomi ilman muuta haluaa olla mukana, ja tämän lisäksi on eräitä muita syitä, missä hän näkee hyviä puolia.

Suomella pitäisi olla kielteinen kanta juuri siksi, että Weu:n ja EU:n fuusio vie koko Euroopan unionin kehitystä virheelliseen, väärään ja sotilaalliseen suuntaan, niin kuin me täällä yksimielisesti olemme todenneet.

Haluaisin itse asiassa puuttua suomalaisen puolustusvälineteollisuuden tilanteeseen. Kaikki puhuvat nyt suomalaisen puolustusvälineteollisuuden puolesta, mutta tämä puhe tuntuu vähän omalaatuiselta, kun muistamme, että Hornet-hankinnat ovat vieneet nyt suomalaiselta puolustusvälineteollisuudelta pohjaa pois. 100 000 rynnäkkökivääriä Kiinasta, 100 000 rynnäkkökivääriä entisen Itä-Saksan armeijan varastoista. Nämä aikaansaivat tilanteen, jossa suomalaiselta rynnäkkökivääriteollisuudelta putosi pohja pois, ja puolustusvaliokunta varoitti näistä hankinnoista viime kaudella. Kun vielä muuten, ja se saattaa tulla monille kansanedustajille uutena asiana, näyttää siltä, että Suomi aikoo hankkia Hornet-koneita lisää, ei tosin tällä suunnittelukaudella, mutta seuraavalla, niin me olemme taas ajautumassa tilanteeseen, jossa vaikeudet lisääntyvät.

Ed. M y l l y n i e m i : Arvoisa puhemies! Ed. Laakso sattui puhumaan aivan oikeaa asiaa. Ostettiin Kiinasta niin ja niin paljon aseita. Ehkä olisikin hyvä konsti, että Suomi ostaisi meidän vihulaisiltamme aseet pois. (Ed. Laakso: Ne olivat ruosteessa!) Eihän meillä silloin olisi mitään hätää ollenkaan. Mutta ne ovat kyllä vähän kaukana. Kiina ei varmaan ole Suomeen tulossa eikä mikään muukaan valtio lähitulevaisuudessa toivottavasti varsinkaan, kun selonteon sivulla 47 lausutaan suoraan: "Itämeren uusi tilanne on lisännyt Ahvenanmaan ja Etelä-Suomen rannikkoalueiden merkitystä, ja ne ovat elintärkeitä Suomen kriisiajan meriyhteyksille. Eteläinen Suomi on väestön, elinkeinoelämän ja hallinnon sijoittumisen vuoksi strategisesti tärkein ydinalue kaikissa tilanteissa."

Tarkoittaako tämä todellakin sitä, että se on kaikissa tilanteissa tärkein alue eikä tämä siis missään tapauksessa koskisi Pohjois-Suomea? Pohjois-Suomea ei tämän selonteon mukaan olisi tarkoituskaan millään tapaa puolustaa. Eivät tietenkään ketkään tämmöisiä lausumia myönnä, vaan väitetään, että tämä on sanahelinää, mutta niin joka tapauksessa selontekoon on kyllä kirjattu, ja se kyllä huolettaa minua suuresti.

Jos pohjoissuomalaiset sen näin ymmärtävät, niin mahtaakohan se siellä lisätä maanpuolustushenkeä? Ensiksi viedään varuskunnat ja sitten ei ehkä edes yhteisesti puolusteta koko maata. Etelä-Pohjanmaalla on sellainen sanonta, että kyllä meilläkin vielä kuollaan eikä kutsuta sitten hautajaisiin. Tekisi mieli käyttää tätä samaa sanontaa tässä.

Kokoomuksen puheenvuorossa toistettiin sitä samaa kuin myös ed. Kuosmanen nyt, että varuskuntia on toki lakkautettu Etelä-Suomessakin. Näin on todella tapahtunut, ja se varmasti on jokaiselle yksittäiselle kunnalle suuri onnettomuus. Näitä varuskuntia on kuitenkin vain lakkautettu toisten varuskuntien vierestä. Lappeenrantaan jäi ns. entinen Kanta-aliupseerikoulu aikanaan, Haminaan Reserviupseerikoulu, Kouvolan läheisyydessä on todellakin suuri Vekaranjärven varuskunta, taitaa olla suurin varuskunta Suomessa. On aivan eri asia lakkauttaa viimeisetkin rippeet. Kouvolasta lähti varmasti muutama kymmenen pois, aikaisemmin lähti todella hyvin merkittävä määrä ja se oli todellakin Kouvolalle kova suonenisku. Sitä ei voi väittää. Mutta kun ajatellaan maanpuolustuksellisesti ja puolustushengen kannalta tätä asiaa, niin on aivan eri asia, kun viedään varuskunta satojen kilometrien päähän, niin kuin Oulussa tulee tapahtumaan.

Muun muassa on väitetty, että Kuopiossa ei ole omaa varuskuntaa. Siellähän on Rissala kaikkine Horneteineen. Siellä tulee varmasti vielä tulevaisuudessa olemaan erittäin voimakas varuskunta. Semmoista varuskuntaa, missä on Hornetit, pitää myös jalkaväen melkoisesti puolustaa, eivät ne lentokoneet yksinään siellä pärjää. Tampereen ympäristössä, kun ed. Aittoniemi sanoi, että turhaan Oulussa ja pohjoisessa mitään on, on tuhat sotilastyöpaikkaa, sotilas-

toimintaan kuuluvaa työpaikkaa, aivan eri asia kuin se, mitä Ouluun tällä erää on jäänyt. Ed. Kekkonen todellakin puuttui siihen, että Vekaranjärvellä on varuskunta, joten ei sitä sen enempää tarvitse toistaa.

On siis helppo lakkauttaa varuskuntia, koska jäljelle jää vieläkin Etelä-Suomeen 25, en varmaa lukua tiedä, mutta 25:n paikkeilla. Pohjoiseen jää vain 2—3 varuskuntaa. Kun katsotaan Suomen karttaa, missä Kajaani oikein loppujen lopuksi sijaitsee? Eihän se missään Pohjois-Suomessa ole lainkaan. Se on juuri ja juuri Kuopion läänin rajalla, ja tosiasiallisesti Kuopioon on matkaa huomattavasti vähemmän kuin esimerkiksi Ouluun, ei paljon, mutta 20—30 kilometriä lyhyempi matka on Kuopioon kuin Ouluun. Kajaani on, jos katsotaan karttaa edelleen, Kalajoen korkeudella, lähes Kokkolan korkeudella maantieteellisesti, ja jos verrataan esimerkiksi Sodankylän ja Helsingin väliä, niin Sodankylään on vain runsas sata kilometriä vähemmän matkaa kuin Helsinkiin, Helsinkiin noin 550 ja 430 kilometriä on Kajaanista Sodankylään. Kajaanista lähtee liikkeelle vielä pohjoiseen johonkin Inariin tai vielä kauemmas, noin 700—800 kilometriä on matkaa. Kun otetaan sama matka Kajaanista etelään päin, olemme pitkällä Viron etelärajoilla.

Siis Kajaani ei ole suinkaan mikään pohjoinen varuskunta vaan kuuluisi pikemminkin itäiseen maanpuolustusalueeseen (Ed. Takkula: Etelä-Suomea se on!) — lähes Etelä-Suomea siis. — Se kuuluisi lähinnä itäiseen maanpuolustusalueeseen. Kun maanpuolustusalueita aikanaan jaettiin, piti pohjoiseen maanpuolustusalueeseen saada jokunen alue, jolloin ilmeisesti esikuntien ja muitten tasapainottamiseksi Kajaani katsottiin kuuluvaksi pohjoiseen maanpuolustusalueeseen. Se on todellakin etelässä.

Jos verrataan sitä, kuinka monta varuskuntaa jää vielä Kajaanin ja Sodankylän väliin, niin Rovaniemellä on hyvin vähäinen määrä väkeä ja sitäkin ollaan lakkauttamassa. Mutta lähdetäänpä Kajaanista tulemaan Helsinkiin päin. Siinä välissä on 10—15 varuskuntaa, ja välimatka on suurin piirtein samanlainen. Pohjois-Suomi ollaan jättämässä yksin, ja sitä ei voi tässä tapauksessa millään tavalla ymmärtää.

Kun Ouluun nyt ainakin tällä näkymällä jäävät niin sotilaslääninkuin maanpuolustusalueen esikunnat, niin melkeinpä pitää nöyrästi toivoa, että niitten tueksi jätettäisiin edes yksi pataljoona. Tarvitsevathan esikunnat muun muassa kuljetus-, viesti- ja vartiointipalveluja. Muutaman sadan miehen pataljoona olisi sentään jotakin. Näin on tehty joka paikassa muuallakin, miksei meilläkin. Siellä olisi ainakin tilaa näille pataljoonille, kun 2 400 petipaikkaa taitaa kaiken kaikkiaan tyhjentyä, jos otetaan vanhatkin kasarmit mukaan.

Toiseksi vetoaisin vielä siihen, että sinne jätettäisiin kuitenkin edes soittokunta. Pohjan soittokunta esiintyy 200 kertaa vuodessa, ja niistä esityksistä on muita kuin sotilaspuolen tilaisuuksia yli 85 prosenttia. Jos sotilassoittokunta viedään Kajaaniin, niin kuin on suunniteltu, siinä ei ole mitään järkeä, koska sen tilaisuudet joka tapauksessa ovat suurimmaksi osaksi Oulun seudulla. Tämä soittokunta tulisi olemaan enemmän linja-autossa kuin soittamassa ja tilaisuuksissa. Se ei voi olla mitenkään järkevää taloudellisestikaan. Vaikka eräissä suunnitelmissa on, että Kajaanin soittokuntaa vahvistetaan merkittävästi, ilmeisesti käy niin, ettei sitä vahvisteta lainkaan vaan lakkautetaan Oulun soittokunta kokonaisuudessaan. Sitä minä pelkään, mutta toivotaan, että jätettäisiin soittokunta edes Ouluun. Soittokuntahan tietenkin on vähäisen sidoksissa, mutta joka tapauksessa ei ole niin vahvasti sidoksissa joukkoihin kuin normaalisti. Jossakin muualla on olemassa jokin soittokunta, en saa päähäni, missä, mutta siellä ei ole kuitenkaan koulutettavia varusmiehiä lainkaan. Se kuitenkin vahvistaisi maanpuolustushenkeä sillä alueella ja olisi osoitus siitä, että sotilaita vielä tällä alueella on olemassa.

Pohjan prikaatin juhla 17.5.1997 aika äkkiä laitettiin pystyyn. Se oli Oulun kaupungin osaltaan masinoima, aika vähäisessä määrin, mutta maanpuolustusyhdistykset lähinnä olivat sitä järjestämässä. Vajaan kahden viikon aikana sinne saatiin kokoon yhtenä lauantaina väkeä toistatuhatta henkeä aika kaukaakin Oulun ympäristöstä, ja siellä oli yhtenä teemana, kuinka lähinnä eri yhdistykset ja kansalaisjärjestöt voivat osoittaa, mitä mieltä ne ovat varuskunnan tärkeydestä. 127 eri yhdistystä toi sinne A3-kokoisen lipukkeen, jonka ne itse henkilökohtaisesti liimasivat Oulun Pyrinnön seinälle. Tämä osoittaa sitä, että tämä ei ole pelkästään reserviläisjärjestön ajamaa asiaa, vaan Oulussa ja Oulun läänissä tunnetaan muutenkin tarvetta Pohjan prikaatille. Luettelen muutamia nimiä tästä luettelosta: Oulun Sinibaretit ry on tietenkin sotilasjärjestö, Oulun Sotilaskotiyhdistyksen työntekijät, Oulun seudun it-upseerit, on Pudasjärven reserviupseerit, reserviläisjärjestöjä näyttää olevan tuolla listalla todellakin aika paljon. Vapaaehtoisista maanpuolustusjärjestöistä on Kuusamon

paikallisosasto, Raahen seudun paikallisosasto, on Lakeuden reserviläisiä, suurin osa näyttää olevan. Merkittävää on Oulun sotilaskotiyhdistyksen 355 vihreää sisarta. Näin paljon on myös vapaaehtoista työtä, mitä Oulussa harrastetaan. (Ed. Vähänäkki: Kyllä se varmaan nyt menee läpi!) — Toivottavasti. Ed. Vähänäkille ainakin, jos hän äänestää hallitusta vastaan, minä nostan hattua hyvin korkealle.

Joka tapauksessa täällä oli suuri määrä erilaisia järjestöjä, jotka olivat Pohjan prikaatin kannalla. Tietenkin olisi erikoista, elleivät olisi, mutta näin merkittävästi ne ovat olleet liikkeellä tässä yhdessä ja ainoassa lauantai-iltapäivänä tapahtuneessa tilaisuudessa.

Pääministeri Lipponen ja työministeri Jaakonsaari ovat luvanneet, ettei ketään irtisanota, tämä nyt on vanhan toistoa varmasti, vaan työpaikat turvataan. Lehtitietojen mukaan tähän mennessä on kuusi henkilöä sanottu irti Pohjan prikaatista. Ed. Tuija Pohjola väitti eilen, että näitä tapauksia on vain kaksi, mutta siinä on tietysti kaksikin liikaa, ja aivan hyvin suon sen ilon ed. T. Pohjolalle, jos näitä on vain kaksi. En väitä, että hän olisi asiassa väärässä. Itse olen lehtitietojen varassa enkä osaa väittää enempää vastaan. On hyvä, kun ei ole irtisanottu enempää kuin kaksi, mutta on kuitenkin aivan erikoista se, että nyt jo on aloitettu irtisanomiset. Tämä on vähän hämmästyttävää kaiken kaikkiaan. Kenraali Hautamäki, se hänen nimensä kai oli, oli Oulussa käymässä. Hän kertoi vain sitä, että heidän tehtävänsä oli vain lakkauttaa varuskunta, ei heidän tarvitse kantaa huolta, mitä sen jälkeen tapahtuu. Tämä on aika erikoista suunnitelmallisuutta.

Aivan toivottomia oululaiset eivät tietenkään ole. Tästä on yksi tapaus. Itse en ole paikalla ollut, mutta on näin sattunut Pohjan prikaatin keittiöllä. Siellä 60-vuotias rouva vatkasi suuressa kattilassa ruokaa, taisi olla jotain jauhelihan tapaista. Suuret siivet pyörivät kattilassa ympäriinsä. Rouva totesi siinä ilahtuneesti, että Puolustusvoimat on luvannut hänen työpaikkansa säilyvän. Rouva sanoi, että hänet koulutetaan uudelleen. Hänestä tulee kuulemma hävittäjälentäjä. Se tietenkin oli huumorimielessä, mutta on todella hyvä joka tapauksessa, että säilytetään tämänkin tyyppistä huumoria, koska se näinä vaikeina aikoina joka tapauksessa auttaa yli menemään. Tuskinpa hänestä hävittäjälentäjää tulee, mutta hän tietenkään ei sitä myöskään tarkoittanut.

Aivan eri kantilta sitten huumoria. Ministeri Jaakonsaarihan on tunnettu hyvin runollisesta puhetavastaan. Hän oululaisessa lehdessä kirjoitti samaan asiaan liittyen moittien eräitä hallituspuolueiden edustajia vieterihiiriksi. Vieterihiiri on kuulemma sellainen otus, joka herkästi seuraa keskustalaisten tekemiä ehdotuksia. Sanomalehti Kalevasta ei valitettavasti ilmennyt, keitä nämä vieterihiiret ovat. Olisi mielenkiintoista tietää, jotta osaisi käydä vetämässä vetoa päälle, jotta olisivat meidän mukanamme sitten perjantaina myöskin äänestämässä, jos se näin helposti tapahtuu.

Ed. H. Koskinen ihmetteli Puolustusvoimien suunnittelun hataruutta, ja sitä voidaan kyllä ihmetellä. Olen aina kunnioittanut Puolustusvoimia, joku sanoo, että ylen määrin, liikaakin. Edelleen tämän jälkeenkin kunnioitan. Siinä mielessä en halua millään tavalla heittää sitä kivillä. Se on tärkeä asia meillä nyt ja tulee joka tapauksessa olemaan, mutta jotakin arvostelua tässä nyt on kuitenkin pakko antaa.

Viime vuosina on niin Oulussa kuin Vaasassakin uhrattu rahaa yhteensä yli 100 miljoonaa markkaa erilaisiin uudistuksiin ja korjauksiin. On tietenkin luonnollista, että kun 6—7 vuoteen mitään päätöksiä ei ollut tehty, totta kai silloin täytyy kasarmeja korjata, eiväthän niissä voineet tietenkään muuten varusmiehet elää ja olla. Mutta kyllä Puolustusvoimissa pitäisi tietää ainakin viisi vuotta aikaisemmin, mitä missäkin varuskunnassa tulee tapahtumaan. Ei voi olla sillä tavalla kuin esimerkiksi Vaasassa. Sinne rakennettiin kerta kaikkiaan viimeisen päälle olevia tiloja, joita ei ole oikeastaan koskaan käytetty. Joku väittää, etteivät ne ole vieläkään täysin valmiit. Tosiaan viime vuonna Oulussakin laitettiin miljoonia markkoja lisää rahaa niin korjauksiin kuin uudistustöihinkin.

Olen hiljaa odotellut kysymystä, miksei valtiontilintarkastajilla olisi mielenkiintoa tutkia, onko Puolustusvoimien suunnittelujärjestelmät ja kiinteistötoimi todella järjestetty tarkoituksenmukaisesti. Siihen en voisi ottaa oikeastaan kantaa, koska itse olen valtiontilintarkastaja, mutta tuollaistakin ajatusta tässä on tullut mieleen, että joku voisi kysyä täällä salissakin, miksei tilintarkastus voisi tähän asiaan jollakin tapaa puuttua.

Ilmeisesti tämän jälkeen joka tapauksessa, olkoon tämä nyt hyvä taikka huono loppu, on Pohjan prikaatista puhuttu kyllä aivan riittävässä määrin. Ehkä en ihan turhan päiten minäkään puhunut, ehkä turhan päiten lopputulokseen nähden. Mutta kuitenkin ottaen huomioon, että

todellakin vuodesta 1960 Pohjan prikaatin kanssa olen melkein vuosittain ollut tekemisissä, tämä on todella melkoinen jäähyväispuhe.

Joka tapauksessa tämän jälkeen joudun niin kansanedustajana kuin Oulun kaupunginhallituksen puheenjohtajana ottamaan karvalakin päästäni ja taidan ottaa sotasaappaatkin jalasta pyrkien neuvottelemaan todellisista korvaavista toimista Oulun osalta. Oulu on joka tapauksessa pieni kiistakumppani valtion kanssa, joten meidän pitää saada suhteet kuntoon valtion kanssa mahdollisimman pian, jotta voidaan korjata, mitä korjattavissa on.

Ed. K a r p i o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että ed. Myllyniemi, kun hän on Oulusta kotoisin, ja myöskin muut oululaiset ja Vaasan seudun kansanedustajat käyttävät kriittisiä puheenvuoroja juuri näiden paikkakuntien varuskuntien menettämisen uhan johdosta. Ed. Myllyniemi osoitti, miten adressin kanssa on tehty kovasti töitä eri kansalaispiireissä. Tiedän hyvin sen tuskan, mitä myöskin viime syksynä oli, kun täällä käytiin läänikysymystä. Ihan samaa työtä silloin tehtiin. Valitettavasti myöskään ei silloin tullut kovinkaan paljon esimerkiksi Oulun seudulta ymmärtämystä sen asian suhteen.

Ei todellakaan ole ainutlaatuista, että varuskuntia lakkautetaan. Ed. Myllyniemi tietää varsin hyvin, kuinka myöskin viime vaalikaudella lähes samanlaisia toimenpiteitä tehtiin. Varmasti menettelytapa on ollut se, että ylin sotilasjohto on katsonut maanpuolustukselliset näkökohdat, kun on näitä ikäviä ratkaisuja jouduttu kuitenkin budjetin raamien puitteissa tekemään. On tietenkin valitettavaa, että myöskin varmasti Oulun kaupunki on huomattavat määrät sijoittanut rahavaroja varuskuntapaikkakunnalle varuskuntien rakentamiseen ja ylläpitämiseen. On aivan kohtuullista, että niin Oululle, Vaasalle kuin Jyväskylän maalaiskunnallekin tulisi tietty määrä kompensaatiota näiden toimenpiteiden johdosta.

Ed. Johannes Koskinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Myllyniemen puheenvuorossa oli paljon täsmällisiä faktoja siitä, mitä seuraa Pohjan Prikaatin alasajosta, mutta tässä on varmasti syytä keskustella myös siitä, mistä taustasta tällaiset ratkaisut kumpuavat. Minusta on selvästi nähtävissä, että varuskuntien sijoittelussa on selvänä suuntana se, että vedetään pois pohjoisesta ja siirretään lännestä itään. Tässä on tietysti kysymys nyt ensinnäkin aluepoliittisesta linjanvedosta, mutta kyllä minä olen näkemässä, että tässä on tietynlaista varautumista esimerkiksi tuleviin aikoihin eli niihin aikoihin, jolloin kokoomuksen suuri hanke eli Nato-jäsenyys Suomessa on toteutunut. Muista puolueista poiketenhan puolustusministerin puolue eli kokoomus aika avoimesti toistuvasti ja yhä useammalla suulla liputtelee Nato-jäsenyyden puolesta. Tässä niitä rakenteita nyt käytännössä luodaan.

Ed. M y l l y n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain ed. Karpiolle. Toistan niin kuin moneen kertaan sen, että on helppo ottaa sieltä, missä paljon on, jos sinne jää varuskuntia aina jäljelle. Jos tänne Kajaanin alapuolelle tosiaan jää 25 varuskuntaa, niin onhan se aivan eri asia, että Kajaanista ylöspäin jää vain Sodankylä ja osittain Rovaniemi alueelle, joka kuitenkin on yli puolet Suomen pinta-alasta. Jos sitä aiotaan puolustaa, niin kyllä minä vähän hämmästelen, miten se tulee tapahtumaan. Hyvin monet sotilashenkilöt ihmettelevät tätä systeemiä noin sotilaallisesti. En minä pysty sitä arvioimaan, että sotilaallisesti tässä väärin menetellään, mutta arvostelua riittää.

Siitä, mitä ed. Tennilä sanoi Natosta, en uskalla vaatimattomalla opillani paljon mennä sanomaan, mutta melkein voisin lyödä vetoa, että kolmen neljän vuoden päästä Oulussa on varuskunta täynnä väkeä, ja kaikki eivät välttämättä ehkä puhu suomea.

Edustajat Lindén ja Karjalainen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. K o r t e n i e m i : Arvoisa rouva puhemies! Minusta on hyvä, että peruskysymyksissä vallitsee turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa laaja yksimielisyys. Tiedossa on, että näkemyserojakin on, mutta ne eivät ole nousseet isommin esille sen enempää selonteossa kuin valiokunnassakaan. Näin voi päätellä valiokunnan mietinnöstä, ja myös täällä käyty keskustelu on ollut varsin tasapainoinen.

Pyrkimykset liittää Suomi Natoon ovat jääneet häveliäästi piiloon ja yksittäisten kannanot-

tojen varaan. Tärkeää minusta onkin, että Suomi jatkaa sotilaallisesti liittoutumattomana maana. Toinen tärkeä asia on huolehtia itsenäisestä, uskottavasta puolustuksesta.

Puolustusvaliokunnan jäsenenä käsittelen puheenvuorossani vain eräitä puolustuspolitiikkaamme liittyviä kysymyksiä, jotka nousevat esille selonteosta.

Suhtaudun varsin kriittisesti suunnitelmiin, joiden mukaan varusmiesten palvelusaikoja muutetaan. On tuntunut aika erikoiselta, että Puolustusvoimien taholta on pidetty hyvänä palveluaikojen lyhentämistä, jotta koulutusta voidaan tehostaa. Onko koulutus siis tehotonta tällä hetkellä? Kun järjestelmä on ollut voimassa vuosikymmenet, nytkö vasta huomataan, että tämähän on tehotonta? En usko tällaisiin selityksiin.

Kysymys on paljon raadollisempi. Halutaan säästää rahaa varusmiesten koulutuksessa ja yritetään tehdä tästä pakonomaisesta toimenpiteestä hyve. Poliittiset päättäjät, tässä tapauksessa maan hallitus, sanelevat puitteet, ja Puolustusvoimien johto tekee vaaditut säästöt ja urheasti selittää, että tämä on oikeastaan parempi.

Kyllä minä ainakin olen vakuuttunut siitä, että kahdeksassa kuukaudessa voidaan antaa paremmat valmiudet maanpuolustuksellisiin tehtäviin kuin kuudessa kuukaudessa. Voisi kysyäkin, että jos palveluajan lyhentäminen tehostaa koulutusta, miksi pysähdyttiin kuuteen kuukauteen. Olisiko tätäkin parempi teho saatu aikaan lyhentämällä palveluaikaa vielä enemmän? Vai onko jo suunnitelma ajasta, jolloin yleisestä asevelvollisuudesta voidaan luopua ja siirtyä palkka-armeijaan? Kun varusmiespalvelus tehdään merkityksettömäksi, siitä on lyhyt askel palkka-armeijaan.

Toinen suuri ongelma palveluaikojen muuttamisessa on se, että päällystötehtäviin koulutettavien palveluajan pidentäminen 12 kuukauteen kasvattaa eron miehistön palveluaikaan 6 kuukaudeksi. Ero on ehdottomasti liian suuri. Se aiheuttaa valitettavasti päällystöaineksen tason laskun. Osa muuten sopivasta päällystöaineksesta ei hakeudu päällystökoulutukseen, vaan valitsee lyhyemmän tien. Se on Puolustusvoimiemme tulevaisuuden kannalta vakava asia. Sitä ei korvata millään materiaalisella panostuksella.

On puhuttu ns. porkkanoista, joilla houkutellaan varusmiehiä pitempään palvelusaikaan. Näistä porkkanoista on puhuttu, mutta mitään konkreettista ei ole toistaiseksi esitetty. Puolustusvaliokunnassa yritin saada hyväksytyksi lausumaa, jolla olisi vaadittu riittäviä taloudellisia resursseja tätä tarkoitusta varten. Yritys oli turha, sillä esitykseni hylättiin äänestämällä hallituspuolueiden edustajien toimesta.

Kun tilanne on tämä, olen vielä enemmän huolissani selontekoon sisältyvästä varusmiesten palveluaikojen muutosesityksestä. Minusta tässä mennään pahasti vikaan, ja ihmettelen Puolustusvoimien johdon kantaa tämän asian yhteydessä. Ainakin minulle tämä on tullut eräänlaiseksi uskottavuuskysymykseksi. Minun uskoni Puolustusvoimien johtoon on vakavasti horjunut, kun havaitsen, kuinka helposti Puolustusvoimien johto taipuu poliittisten päättäjien edessä.

Toinen asiakokonaisuus, johon haluan puuttua, on suunnitelma eräiden varuskuntien lakkauttamisesta. En voi hyväksyä suunnitelmaa, joka merkitsee Oulun ja Vaasan varuskuntien lakkauttamista ja Sodankylän jääkäriprikaatin supistamista.

Oulussa ja Vaasassa on marssittu varuskuntien puolesta. Hyvä, että alueilla reagoidaan. Toivottavasti siellä on mielenosoitukselle löydetty myös oikea kohde. Johtavat hallituspuolueet, sosialidemokraatit ja kokoomus, uhraavat nämä varuskunnat saadakseen pitää omilla ydinalueillaan mieleisensä varuskunnan.

Puolustusvaliokunnan äänestys varuskuntien lakkauttamisesta oli varsinainen näytelmä. Kun keskusta esitti, että lakkauttamisesta luovutaan, ja näytti jo siltä, että se tulee myös valiokunnan enemmistön kannaksi, peli puhallettiin poikki, valiokunnan kokous keskeytettiin ja ratkaisu siirrettiin seuraavaan päivään. Tällä välin hallituspuolueiden ryhmänjohtajat kokoontuivat, antoivat äänestysohjeet, ja niinpä uudessa äänestyksessä saatiin haluttu tulos: varuskuntien lakkauttamissuunnitelmat saivat myös puolustusvaliokunnan enemmistön siunauksen.

Mutta mielialoja haluttiin ilmeisesti hoitaa myös niillä paikkakunnilla, jotka ovat menettämässä varuskuntansa, koska yksi edustaja sosialidemokraateista, yksi edustaja kokoomuksesta ja yksi edustaja vasemmistoliitosta sai äänestää opposition mukana, ikään kuin viestinä Ouluun ja Vaasaan, että olihan meidänkin puolueesta sentään joku lakkauttamista vastaan. Vihreillä on valiokunnassa yksi edustaja, joten oli vaikea olla sekä puolesta että vastaan, mutta ratkesihan sekin ongelma, kun vihreiden edustaja äänesti tyhjää.

Eihän tämä ole mitään muuta kuin vastuun pakoilua. Siihen samaan sarjaan kuuluu eräiden edustajien selittely, etteihän tämä ole meidän

puolueemme tai edes hallituksen syy vaan oikeastaan syyllisiä ovat Pääesikunnan kenraalit. Kyllä se kuitenkin on niin, että vastuu niin Oulun kuin Vaasankin varuskunnan lopettamisesta on yksinomaan hallituksen. Hallituksen selontekoon tämä suunnitelma on kirjattu, ja yksin hallitus siitä tietenkin vastaa. Eduskunnalla on kuitenkin mahdollisuus torjua lausumillaan hallituksen suunnitelmat. Äänestystulokset kertovat sitten aikanaan, miten eri eduskuntaryhmät toimivat ja kenen puolella ne tässä asiassa ovat.

Eilen täällä käydyssä keskustelussa ed. Lindén väitti keskustan torjuneen puolustusvaliokunnassa valiokunnan puheenjohtaja Lammisen ehdotuksen taktisista syistä. Ei siinä mitään taktiikkaa ollut. Puheenjohtaja Lammisen ehdotuksessa vain jätettiin sanomatta se, minkä me halusimme sanoa selkeästi julki, eli että Oulun ja Vaasan varuskuntia ei pidä lakkauttaa eikä Sodankylän varuskuntaa supistaa. Puheenjohtaja Lamminenhan tuli lopullisessa äänestyksessä keskustan esityksen taakse, mutta ei hän itse tämän sisältöistä esitystä valiokunnan kokouksessa tehnyt. Hänen esityksensä oli niin yleisellä tasolla, ettei se voinut meitä tyydyttää.

Meitä kiinnosti koko ajan lopputulos enemmän kuin se, kenen nimessä muutosesitys tulee. Mehän muutimme omaa lausumaehdotustamme muun muassa ed. Tuija Pohjolankin toivomalla tavalla, jotta hänkin voisi siihen yhtyä. Hän kannattikin sitten muutettua esitystä lopullisessa äänestyksessä. Valitettavasti vain voimamme eivät riittäneet voittoon asti.

Minusta niin Oulu kuin Vaasakin ansaitsevat varuskuntansa ja näillä varuskunnilla olisi myös tulevaisuudessa tärkeä merkitys osana Suomen itsenäistä uskottavaa puolustusta.

Myös suunnitelma Sodankylän jääkäriprikaatin supistamisesta pataljoonaksi on minusta huono ehdotus. Vuosikymmenet puhuttiin Lapin strategisesta tyhjiöstä. Vähitellen kuitenkin vuosien varrella Lappiin perustettiin yksiköitä ja näin vahvistettiin tämän valtakunnallisestikin tärkeän painopistealueen puolustusta. Samalla mahdollistui koulutuksen antaminen varusmiehille Lapin arktisissa olosuhteissa. Onhan tavoitteena antaa koulutusta juuri niissä olosuhteissa, missä joukkomme tulisivat toimimaan mahdollisissa kriisitilanteissa. Siksi varuskuntia ja koulutuspaikkoja tuleekin olla eri puolilla maata.

Sodankylästä aiotaan siirtää tykistö Kajaaniin. Tämä tuntuu merkilliseltä siirrolta, kun tietää, että tykistön tärkein harjoitusalue sijaitsee Sodankylän lähellä Rovajärvellä. Siellä pidetään joka kesä Puolustusvoimien valtakunnalliset tykistöleirit. Miksi siis parhaiden koulutusmahdollisuuksien keskeltä siirrytään Kajaaniin, jossa on kaiken lisäksi tehtävä satojen miljoonien investoinnit uusiin kasarmeihin, varastoihin ja erilaisiin huoltotiloihin? Tämä jo osoittaa, että siirto ei ole taloudellisestikaan järkevä. Nyt vain näyttää Puolustusvoimien johdolla olevan eräänlainen pakkomielle, että kaikki koulutushaarat pitää pohjoisella maanpuolustusalueella koota yhteen paikkaan.

Vastaavanlaista kokoamista ei kuitenkaan tapahdu kaikilla muilla maanpuolustusalueilla. Tämäkin osoittaa, että pohjoinen on joutunut hallituksen ja Puolustusvoimien johdon lyömäksi tässä varuskunta-asiassa. Tältä kohtaa aita on ollut näköjään matalin ja siitä mennään. Ei voi olla kuin katkera, että alueet, joilla on aina ollut vahva maanpuolustushenki, ovat joutuneet tällaisen kohtelun alaisiksi.

Samaan sarjaan kuuluu myös sotilastoimistojen lakkauttaminen. Kun sotilaspiirijako lakkautettiin muutama vuosi sitten, siinä yhteydessä jätettiin eräille talousalueille sotilastoimisto hoitamaan asevelvollisuusasioita ja edistämään järjestöjen ym. kanssa yhteistyössä tehtävää maanpuolustustyötä. Muun muassa Kemissä on tällainen sotilastoimisto toiminut menestyksellisesti.

Puolustusvaliokunnassa otin tämän asian esille ja esitin, että valiokunta puoltaisi lausunnossaan sotilastoimistojen säilyttämistä. Esityksen taakse tulivat vain keskustan edustajat, ja näin hallituksen tahto tuli tässäkin asiassa myös valiokunnan toimesta siunatuksi. Tämäkin on minusta taka-askel maanpuolustustyön kannalta. Kuvaavaa on lisäksi, että valiokunnassa asiantuntijana kuultu puolustusministeriön kansliapäällikkökin myönsi, ettei sotilastoimistojen lakkauttamisella saavuteta mainittavia säästöjä.

Tiedän varsin hyvin, että monet pitävät varuskuntien tai sotilastoimistojen lakkauttamista pieninä asioina. Sitä ne ovatkin koko puolustusbudjettimme mittakaavassa. Ne eivät ole kuitenkaan pieniä asioita paikkakunnilla, joita lakkauttamiset koskevat. Se on käynyt ilmi palautteesta, mitä eri paikkakunnilta on tullut. Niihinhän ed. Myllyniemi äsken viittasi. Todella suuria kysymyksiä ne ovat niiden ihmisten ja perheiden kannalta, joita lakkauttamiset koskevat.

Vastineeksi luvataan korvaavaa työtä. Näillä lupauksilla ei valitettavasti ole kovin suurta katetta aikana, jolloin maassamme on jo ennestään noin 400 000 työtöntä. Mitä tilalle, mistä korvaavat työpaikat tulevat? Tätä kysyvät työntekijät ja

päättäjät niillä paikkakunnilla, joilla varuskuntia lakkautetaan. Tätä olemme kysyneet täällä eduskunnassa jo tämän asian lähetekeskustelussa. Valitettavasti olemme jääneet vaille sellaisia vastauksia, jotka olisivat vakuuttaneet suunniteltujen toimenpiteiden järkevyydestä ja tarkoituksenmukaisuudesta. Siksipä kannatan niitä lausumaehdotuksia, joita keskustan taholta on esitetty.

Ed. K a r j u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korteniemi otti tärkeitä näkökohtia esille liittyen muun muassa maanpuolustushenkeen, Oulun varuskunnan lakkauttamiseen, asevelvollisuusaikaan; hän epäili asevelvollisuusajan lyhentämisen merkitystä.

Mutta eräs näkökohta, jossa olen aika lailla eri mieltä ed. Korteniemen kanssa, oli nimenomaan Puolustusvoimien johdon taipuminen poliitikkojen edessä. Minä omasta puolestani koen, että koko tämä asiakokonaisuus, joka koskettaa esimerkiksi Oulun varuskunnan kohtaloa, on osoittautunut asiaksi, jossa Puolustusvoimien johto on tehnyt ratkaisut ja päätökset ja me poliitikkoina tavallaan saamme huutaa ihan tyhjään korpeen. Minusta tämä on erittäin valitettava asia. Olen siinä mielessä erittäin harmistuneena seurannut esimerkiksi sitä, kun Puolustusvoimien komentaja Hägglund on jo nyt tekemässä helikopterihankintojen osalta yhteistyösuunnitelmia, millä tavalla Suomi ja Ruotsi voivat asioissa toimia yhdessä, ennen kuin olemme saaneet edes kuntoon kotimaisia hankintoja Suomen omalta puolustusteollisuudelta. Tässä mielessä, vaikka ei olekaan kysymys helikoptereista, ajattelisin näin, että Puolustusvoimien hankintojen ja puolustusteollisuuden yhteistyön pitäisi nousta ihan uudelle tasolle. Tämä on varmasti myös kansallinen etu.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt on ihan pöytäkirjoja varten. Kun ed. Korteniemi sanoi, että peli puhallettiin poikki ja puolustusvaliokunnan kokous keskeytettiin, niin hän antoi kuvan, joka ei ole ihan totta. Mutta olen havainnut, että tätä kuvaa on varsin tarmokkaasti levitetty, koska olen törmännyt siihen monessa osassa Suomea, kun olen liikkunut.

Oli nimittäin niin, että oli ensimmäinen käsittely ja sitten katsottiin, että toista käsittelyä ei pidetä ensimmäisen käsittelyn perään, vaan toinen käsittely ihan kyseisten ohjeiden mukaisesti pidettiin eri aikana kuin ensimmäinen käsittely. Tässä siis ei keskeytetty mitään kokousta, vaan pidettiin kaksi eri käsittelyä, joita ei viety peräkkäin, niin kuin joskus hyvin pienissä asioissa tapana on. Siis mitään keskeyttämisiä, arvoisa rouva puhemies, ei ollut, vaan aivan normaali käytäntö.

Päällystöaineksen tason lasku, mihin ed. Korteniemi viittasi, on varmasti asia, jota pitää miettiä. Voisi tietysti miettiä myös niin päin, että ihmisen, joka menee kuuden kuukauden sijasta kahdeksitoista kuukaudeksi palvelukseen, motivaatiotaso on todella kova, ja tämän motivaation kautta hän on hyvää ainesta niihin tehtäviin, joihin hän haluaa. Mutta myönnän, että tämä asia ei ole ihan näin yksioikoinen.

Mitä sitten tulee, arvoisa rouva puhemies, Puolustusvoimien johdon vähättelyyn, siis siihen, että se olisi kovin taipuisa joukko, niin minä en ole saanut tällaista käsitystä milloinkaan, pikemminkin päinvastoin. Kyllä minusta terästä selkärangassa siellä on vähintäänkin yhtä paljon kuin täällä eduskunnassa.

Ed. I h a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Korteniemen puheenvuoron johdosta totean, että Puolustusvoimat on vallanpitäjän kannalta siinä mielessä hyvä organisaatio, että kun se saa määräyksen säästää, leikata tai tulla vähemmällä toimeen, niin se säästää ja leikkaa ja tulee vähemmällä toimeen, koska niin on määrätty. Se vähentää varusmiesten palveluaikaa, se vähentää sota-ajan mieslukua, se kohdentaa uudestaan tuhannen henkilöä, se tulee toimeen 2 miljardia markkaa vähemmillä rahoilla kuin aikaisemmin, ja se vähentää varuskuntia, koska niin on määrätty ja rahat eivät riitä enempään. Kaiken lisäksi Puolustusvoimat pyrkii vielä selittämään kaiken uskottavasti uudelleenjärjestelynä ja kehittämisenä. Me kaikki kuitenkin tiedämme, että tässä on hyvin paljon valtiontalouden tilasta kiinni. Puolustusvoimille onkin annettava tunnustus, että se etsii keinoja, joilla se voi hoitaa tehtävänsä tässä valtiontalouden tilanteessa.

Ed. A l a r a n t a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ed. Ihamäen ja eräiden muidenkin edustajien puheenvuoroihin, joissa on puhuttu säästöistä varuskuntien lakkauttamisen yhteydessä, kertoa, kun minulla on edessäni sanomalehti Kalevan sivu tiistailta maaliskuun 11 päivältä, jolloin valtiovarainministeri Niinistö on Oulussa kädessään antanut lausun-

non tästä asiasta. Hän vakuuttaa, että varuskuntien lakkauttaminen ei ole säästöpäätös, vaan se on osa puolustuksen uutta linjausta, moneen kertaan tässä toimittajan niin kysyessä. Teidän puoluettanne edustava valtiovarainministeri kiistää, että tässä ei ole kysymys säästöistä. Tämä on tällainen hokema, joka elää täällä koko ajan. Tässä on kysymys siis aivan muista asioista, ed. Ihamäki.

Ed. I h a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhuinkin yleisellä tasolla enkä yksistään varuskuntien kohtalosta.

Ed. K o r t e n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin ed. Karjulan puheenvuoron johdosta: Hänhän oli sitä mieltä, että syy varuskuntien lakkauttamiseen on yksin Puolustusvoimien johdon. Kyllä minä olen toista mieltä. Nämä asiat on kirjattu hallituksen antamaan selontekoon ja siitä vastaa nimenomaan hallitus.

Mitä sitten tulee ed. Kekkosen puheenvuoroon, kun hän muisteli, missä järjestyksessä asiat puolustusvaliokunnassa menivät, paikalla olleena minäkin kertaan sen, miten minä tämän asian muistan. Kun ensimmäinen käsittely oli suoritettu, puheenjohtaja kysyi sen jälkeen, pidetäänkö toinen käsittely välittömästi. Sitä ei ed. Kekkosen toivomuksesta pidetty, vaan pidettiin noin viiden minuutin tauko, jonka jälkeen jatkettiin kokousta tai tuli tavallaan uusi kokous, jossa aloitettiin toinen käsittely. Heti kun asiaa alettiin käsitellä, ed. Kekkonen pyysi, että asia pantaisiin pöydälle. Hän nimenomaan toi esille sen, että hallituspuolueiden johto saisi käsitellä tätä asiaa, sen hän mainitsi tuossa kokouksessa. No, kun ei oltu yksimielisiä siitä, että toinen käsittely keskeytetään, asiasta suoritettiin äänestys. Äänestyksen voitti toisen käsittelyn keskeyttämistä tarkoittava esitys, ja näin sitten käsittely keskeytyi ja toinen käsittely jatkui seuraavana päivänä. Välillä kokoontuivat hallituspuolueiden puheenjohtajat. Kun ohjeet oli saatu, saatiin haluttu tulos seuraavan päivän äänestyksessä, niin kuin hyvin muistamme.

Puolustusministeri T a i n a : Arvoisa puhemies! Keskustelussa tulee valitettavasti vähän toistettua itseään, mutta kun täällä toistuvasti käytetään puheenvuoroja esimerkiksi säästöistä, on tietysti kommentoitava asiaa.

Ed. Ihamäki on aivan oikeassa siinä, että kysymys on kokonaisuudesta, jossa on tavoitteena Puolustusvoimien koulutusjärjestelmän uudistaminen, Puolustusvoimien toiminnan rakenteelliset muutokset, joihin liittyvät valmiusyhtymät, Puolustusvoimien toiminnan tehostaminen, ylikapasiteetin purkaminen ja varusmiesten koulutusjärjestelmän uudistaminen, henkilöstön uudelleen sijoittaminen jne. Nämä kaikki asiat on esitetty puolustusselonteossa, ja tähän suureen kokonaisuuteen liittyy se, että ylikapasiteettia puretaan lakkauttamalla varuskuntia. Tuntuu vain siltä, että asiaa ei haluta täällä ymmärtää ja hyväksyä.

Aivan hyvin kyllä toisaalta ymmärrän sen, että jonkin alueen kansanedustajat puolustavat tietyn paikkakunnan suurta työpaikkaa tai sitä, että siellä on työnantajana Puolustusvoimat, ja näkevät, että sillä on alueen kannalta merkitystä. Tietysti kansanedustajana ymmärrän sen, että juuri näin alueen kansanedustajien tulee toimiakin, mutta toivoisin silti, että myös ymmärrettäisiin kokonaisuus, mihin tämä liittyy. Toivoisin, että kansanedustajat näkisivät myös olevansa tässä talossa veronmaksajien edustajia, ja me olemme täällä velvollisia huolehtimaan valtion varoista järkevällä tavalla. Siitä tässä uudistuksessa nyt on myöskin kysymys, että uudelleen suunnataan niitä voimavaroja, jotka ovat käytettävissä, järkevimmällä mahdollisella tavalla, jotta Puolustusvoimat pysyy vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

Ed. M y l l y n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Taina varmaan puhui tietenkin totta, ei siitä ole kysymyskään millään tavalla. Mutta eikö tämä mene vähän takaperoisessa järjestyksessä, kun ensiksi lakkautetaan varuskuntia ja vasta sen jälkeen päätetään, millainen tulee varusmiesaika olemaan? Silloinhan tulee vasta olemaan niitä vapaita paikkoja. Jos eduskunta tulevaisuudessa ei hyväksykään sitä, että on kuuden kuukauden ns. kesä- ja talvisotilaita, niin meidän ei tarvitsisi ainakaan niin paljon lakkauttaa varuskuntia, minkä tämä päätös toteuttaisi.

Puolustusministeri T a i n a : Arvoisa puhemies! Kuten totesin, tämä on kokonaisuus. Varusmiespalvelusaikajärjestelmän muutos liittyy kokonaisuuteen olennaisesti ja myös henkilöstösiirtoihin ja paikkakuntamuutoksiin, joten nyt, kun selonteon periaatteet hyväksytään, se hyväksytään tässä kokonaisuudessa, johon myös palvelusaikauudistus kuuluu, niin kuin aikaisemmin totesin.

Ed. Holopainen: Arvoisa rouva puhemies! Kun tänä keväänä reilut kaksi kuukautta sitten keskusteltiin eduskunnassa turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta, koimme elävämme historiallisia vaiheita. Kohtasivathan silloin suurvaltajohtajat Clinton ja Jeltsin Helsingissä. Suomi oli silloin tiedotusvälineissä maailman keskipisteenä. Se tuntui hyvältä ja oli osoitus maamme korkealle arvostetusta linjasta. Jälleen eilen, kun aloitimme selontekokeskustelun eduskunnassa turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta, tapahtui Euroopan turvallisuuden kannalta historiallisia asioita: Venäjä ja Nato solmivat yhteistyösopimuksen. Tämä osoittaa sen, että elämme aikaa, jolloin varsin nopeastikin voi tapahtua Euroopan turvallisuutta edistäviä päätöksiä. Hedelmällinen yhteistyö Venäjän ja Naton kesken herättää jopa ihmettelyä kylmän sodan jälkeen. Vaikka Nato laajeneekin, on hyvä, että Venäjä ei tunne itseään eristetyksi muusta maailmasta vaan se voi olla vaikuttamassa kehitysprosesseihin.

Eilen selonteosta käyty keskustelu oli hyvä ja debatit varsin mielenkiintoisia, niin myös tänä päivänä. Niissä on pureuduttu asioihin monelta näkökulmalta ja esitetty tulkintojakin aina sanojen terminologiaa myöten. Itse en syvenny puheenvuorossani kovin syvällisesti, vaan puheenvuoroni on aika yleisellä tasolla liikkuva.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittista keskustelua on mielestäni häirinnyt se, että hallituksen yksimielistä kantaa, joka perustuu Suomen itsenäiseen, uskottavaan puolustukseen ja sotilaalliseen liittoutumattomuuteen, on julkisuudessa höystetty Nato-myönteisin kannanotoin. Hallituksen yksimielinen selonteko on tietyllä tavalla asetettu yksittäisten, merkittävässä asemassa olevien hallituspuolueiden edustajien taholta kyseenalaiseksi ja vain tavallaan välivaiheeksi. Tämä ei voi olla oikein.

On toki itsestäänselvää, että Suomen on jatkuvasti seurattava sitä, mitä ympärillämme tapahtuu, ja elettävä ajan tasalla. Se ei kuitenkaan edellytä lausuntoja, joissa annetaan ymmärtää, että Suomi pitää ovet auki Nato-jäsenyydelle tai jopa että Suomi hakee lähitulevaisuudessa jäsenyyttä. Tämä luo kansalaisten keskuudessa ristiriitaisia käsityksiä Suomen todellisesta linjasta puolustus- ja turvallisuuspolitiikassa. Ei jää epäselväksi, ettei tällaisia keskusteluja seurata myös itänaapurissamme.

Näillä näkymin jäsenyys ei toisi mitään lisäarvoa maamme ja Euroopan turvallisuudelle mutta toisi mukanaan runsaasti riskitekijöitä, jotka tarpeettomasti vaarantaisivat turvallisuuttamme ja repisivät auki hyvän, luottamuksellisen yhteistyön monissa asioissa Venäjän kanssa.

Muistetaanhan, että Suomella ja Venäjällä on yhteistä rajaa yli tuhat kilometriä. Se on samalla myös EU:n ja Venäjän yhteinen raja. Eikö se, että samainen raja olisi myös Naton ja Venäjän yhteinen raja, vaarantaisi myönteisen ja rauhanomaisen kehityksen sekä Suomen ja Venäjän että myös EU:n ja Venäjän kesken?

Itsenäinen uskottava puolustus ja sen ylläpito toteutuu vain asevelvollisuuteen perustuvan armeijan, rauhanajan reserviläisjoukon ja alueellisen maanpuolustuksen kautta, sen kautta, että asevelvollisten ja reserviläisten kouluttamiseen on myös kohtuulliset määrärahat.

Varusmiespalveluksesta ja sen sisällöstä on keskusteltu paljon. On puhuttu tehokkuudesta tai tehottomuudesta ja mielekkyyteen on kiinnitetty myös paljon huomiota. Myös armeijan arvovaltaa laskevia simputustapauksia on karsittava ja vastuuta tapahtuneesta laajennettava koskemaan myös ylempää tasoa, kun uudistustoimia tehdään.

Puheissa on nostettu esille myös palkka-armeijan näkökulma. Nämä kannanotot tosin ovat yksittäisiä eivätkä varmaan perustu realismiin, mahdotonta mikä mahdotonta. Ensiksi määrärahat eivät varmasti riittäisi sellaisen ylläpitoon, mutta myös motivaatioon liittyvät tekijät antavat aiheen palkka-armeijan toimivuuden kyseenalaistamiseen. Korkea motivaatio maanpuolustukseen on voimavara, jota ei tule vaarantaa. Tästä motivaatiotekijästä ed. Kekkonen puhui äsken vastauspuheenvuorossaan, kun hän puhui varusmiespalvelusajan lyhentämisestä.

Edellisellä hallituskaudella tehty ratkaisu Ilmavoimien Hornet-hävittäjien hankinnasta on merkinnyt luonnollisesti myös taloudellisia rasitteita varsin pitkäksi aikaa, ovathan kustannukset kaksinkertaistuneet hankintapäätösten jälkeen, kuten on todettukin. Tästä on aiheutunut se, että resurssiongelmat ovat kohdanneet muita puolustushallinnon sektoreita. Hornet-hankinnat on tehty, ja vastuu ajateltuakin suuremmista kustannuksista kaatuu vääjäämättömästi hoidettavaksi. Se aiheuttaa budjetin laadinnassa tiettyjä vaikeuksia, joiden ymmärtämystä oppositionkin taholta toivoisin nykyistä enemmän. Päätöksenteko vaatii jatkuvuutta ja myös vastuuntuntoa aiemmin tehdyistä päätöksistä.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan puhua aivan muutaman sanan myös yleisestä turvallisuudes-

ta. Käsitän turvallisuuden hyvin laajana käsitteenä, jota useissa hallituksen antamissa selonteoissa on talven aikana käsitelty. Turvallisuuteen liittyy esimerkiksi se, että ihmisillä on ravintoa, asunto, terveydenhuolto ja muita välttämättömiä palveluita sekä resurssit toimeentuloon. Turvallisuutta lisää se, että me koko ajan osallistumme kansainväliseen yhteistyöhön lukuisilla eri osa-alueilla, niin kuin on tehtykin.

Suomen jäsenyys EU:ssa luo myös entistä suuremmat mahdollisuudet vaikuttaa EU-ohjelmien kautta muun muassa Venäjän Karjalan vaikeaan tilanteeseen ja sitä kautta yhteistyön syventämiseen. Pohjois-Karjalan kansanedustajat vierailivat muutama viikko sitten vanhassa Värtsilässä ja Sortavalassa. Koimme silloin kantapään kautta sen, miten tärkeitä Venäjän Karjalalle olisivat hyvät EU-ohjelmat ja niiden kautta tuleva rahoitus moniin jokapäiväistä elämää koskettaviin hankkeisiin. Tässä Suomi on hyvä yhteistyön silta EU:n ja Venäjän välillä.

Turvallisuuteen liittyvät myös kansainvälinen rikollisuus, huumeiden levitys, laittomat aseet, joukkotuhoaseisiin liittyvän teknologian leviäminen, ympäristöongelmat, ydinkatastrofit jne. Näillä alueilla kannattaa myös tehdä todella laajaa kansainvälistä yhteistyötä. Kun rajat ovat entistä avoimemmat, myös rikollisuus laajenee ja kansainvälistyy. Se on todellinen uhka kansainväliselle turvallisuuskehitykselle, josta Suomikaan ei ole ulkona.

Ed. M. Korhonen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä on yleensä suhtauduttu hyvin myönteisesti Helsingin tapaamiseen ja myös Pariisissa allekirjoitettuun sopimukseen Venäjän ja Naton välillä. Jo aikaisemmin eilen illalla ed. Puhjo suhtautui asiaan toisin, jos nyt oikein muistan, ja olisin samassa yhteydessä käyttänyt samanlaisen vastauspuheenvuoron, mutta kun hän sen käytti, en sitä sitten tehnyt.

On aina oletettavissa, että historia toistaa itseään. Samanlaisia sopimuksia tehtiin ennen toista maailmansotaa. Muistan hyvin tarkkaan Venäjän ja Saksan väliset sopimukset, jotka sitten osoittautuivat hyvin hankaliksi ja ihan toisenlaisiksi kuin luultiin.

En minä nyt väitä sitä, että olisi tehty jotakin suurta petosta näissä sopimuksissa ja allekirjoituksissa Pariisissa, mutta ei kovin luottavaisesti pidä tällaisiin asioihin suhtautua erityisesti siinäkään mielessä, että Venäjä tässä tapauksessa selvästi pelaa aikaa tässä asiassa. Sen on pakko, jotta välttyy tietynlaiselta sotilaalliselta ja poliittiselta häväistykseltä. Kun laajeneminen joka tapauksessa on jo tapahtumassa, pakko tällainen sopimus on allekirjoittaa, jotta sai pelastettua, mitä pelastettavissa oli, ja sai tavallaan hiukan aikaa sopeutua uuteen tilanteeseen. Mikä on Venäjän todellinen tarkoitus tässä asiassa, se nähdään myöhemmin, ja tietysti tätä asiaa voidaan ajatella ja arvostella ehkä vuosikymmenien päästä, niin kuin arvosteltiin Hitlerin ja Stalinin välisiä sopimuksia. En pirua maalaa tässä seinälle, mutta näin saattaa olla tässäkin tapauksessa. Jotakin hämärää tässä sopimuksessa varmasti on. Kaikki ei ole ihan niin kuin uskotaan olevan.

Ed. L e h t o s a a r i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa on käytetty hyvin monia puheenvuoroja nimenomaan hallituspuolueitten taholta. Puheenvuorot ovat liikkuneet yleisellä tasolla. Näissä puheenvuoroissa on otettu kantaa yleisiin näkemyksiin ja jätetty kipeät kysymykset käsittelemättä. Mielestäni ed. Holopaisen puheenvuoro oli eräs tällainen, kaunis ja hyvin rakennettu puheenvuoro sinällään.

Olenkin ihmetellyt, miksi moniin asioihin ei ole kiinnitetty huomiota kovinkaan paljon hallituspuolueiden edustajien toimesta. Eräs sellainen asia on sotilastoimistojen lakkauttaminen. Ed. Korteniemi otti sen puheenvuorossaan erittäin hyvin esille, ja haluaisin todeta sen, että sotilastoimistojen lopettaminen, joka sisältyy selontekopäätökseen, on erittäin paha isku hyvin monille paikkakunnille. Nämä sotilastoimistot ovat sellaisia palvelupisteitä alueilla, joissa alueen väki voi käydä asioimassa, ja siellä on myös työpaikkoja jonkin verran. Niitten merkitys on myös aika tärkeä. Mutta erityisesti sotilastoimistoilla on tietyille alueille maanpuolustushengen kannalta hyvin merkittävä vaikutus. Sotilaat näkyvät katukuvassa toimistosta käsin. He ovat myös eri tapahtumissa ja tilaisuuksissa näillä alueilla, joilla mitään muuta vastaavaa toimintaa ei ole.

Haluan todeta, että muun muassa Savonlinna on eräs sellainen paikka, joka menettää sotilastoimiston tässä yhteydessä. Savonlinnan alueella sitä pidetään erittäin valitettavana. Säästöjen kannalta tällä ratkaisulla ei ole juuri mitään merkitystä.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Holopainen käsitteli hyvin tasapainoisella tavalla tätä suurta kokonaisuutta. Kajoan hänen puheeseensa siltä osin kuin hän mainitsi rajojen poistumisen myötä lisääntyvästä sotilasteknologian kenties rikollisestakin rajojen yli menemisestä.

Itse asiassa selonteon ja siitä annetun mietinnön yksi idea on päästä eroon tästä avoimuutta lisäämällä, siis niin, että siinä viitekehyksessä, jossa me olemme, eli läntisessä Euroopassa meidän ihmisoikeustilanteemme, meidän demokratiakäsityksemme, kaikki nämä ovat sillä tavalla sopusoinnussa keskenään, että sotilasteknologian rajojen yli kulkeminen ei välttämättä tarvitse minkään näköistä rikollista toimintaa taaksensa. Tässä suhteessa hyvää työtä tekee esimerkiksi se mahdollinen tilanne, joka meillä on, että me pystymme olemaan tarkkailijajäseninä Weagissa ja tätä kautta tietämään kutakuinkin tarkasti siitä, mitä tapahtuu sivistyneessä Euroopassa. Mutta sitten, kun me alamme käsitellä asiaa ihan puhtaasti hämärän asekaupan näkökulmasta, tulemme hankaliin kysymyksiin, ja silloin katseet tietysti kohdistuvat entiseen Itä-Saksaan, entiseen Neuvostoliittoon, niihin maihin, niihin valtioihin, joiden asearsenaalit olivat suunnattoman suuret, jotka nyt ovat palanneet entisen Neuvostoliiton alueelle ja jatkavat sieltä matkaansa ties mihin ja ties minkälaisin mekanismein. Minusta sillä puolella on todellinen pulma.

Ja kun ed. Aittoniemi puhui Hitleristä ja Stalinista, ketkä ovat nykyiset Hitler ja Stalin?

Ed. Holopainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En puhu kovin paljon, mutta jotakin lausun.

Ed. Aittoniemi totesi vähän epäilevään sävyyn Venäjän tarkoitusperän, ja näin avoimuuden aikana ei voi kuin ihmetellen suhtautua ed. Aittoniemen puheenvuoroon.

Sitten yleisellä tasolla käydystä keskustelusta. Itse koin sen semmoisena, että en takertunut yksityiskohtiin, koska nimenomaan nämä debattipuheenvuorot ovat olleet erittäin hyviä ja niissä on olennaisin osa tästä selonteosta tullut keskustelluksi. Halusin kiinnittää huomion nimenomaan Nato-jäsenyyteen. Minua on tietyllä lailla häirinnyt, että hallituspuolueiden edustajien taholta on vielä pidetty auki Suomen Nato-jäsenyyttä.

Ed. Ryhänen: Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita käytyyn keskusteluun. Kiinnitin jo puolustusvaliokunnassa huomiota siihen, että hallitus kirjoittaessaan selontekoa Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus ei ole lukenut siinä yhteydessä Maastrichtin sopimusta. Sen tähden minä luen hieman tätä sopimuskokoelmaa. (Ed. Kekkonen: Väyrynen teki saman pari vuotta sitten!)

Tämän kokoelman J artiklassa sanotaan tällä tavalla: "Ryhdytään harjoittamaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, jota koskevat seuraavat määräykset. Unioni ja sen jäsenvaltiot määrittelevät tämän osaston määräysten mukaisen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat, sekä toteuttavat sen." Edelleen täällä lukee muun muassa tällä tavalla: "Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuun hengessä. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka ovat omiaan haittaamaan sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa. - - Jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että niiden kansallinen politiikka on yhteisten kantojen mukaista. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne tukeutuvat niissä yhteisiin kantoihinsa. - - Neuvosto päättää Eurooppaneuvoston vahvistamien yleisten suuntaviivojen perusteella, että asiassa noudatetaan yhteistä toimintaa."

Täällä on, arvoisa puhemies, useissa kohdin tuotu esille kirkkaasti se, että tämän unionin mukainen yhteinen toiminta, niin kuin täällä kirjoitetaan, sitoo jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa. Siis puhe sotilaallisesta liittoutumattomuudesta on hyvin kyseenalaista ja johtopäätökset täysin vääriä. Suomi on Maastrichtin sopimuksessa sitoutunut myöskin sotilaallisesti, koska puolustuspolitiikkaa ja turvallisuuspolitiikkaa ei voi erottaa toisistaan aivan samalla tavalla kuin ulkopolitiikkaa ja turvallisuuspolitiikkaa ja puolustuspolitiikkaa ei voi erottaa toisistaan. Täällähän ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja jo on ehdotellut muun muassa puolustusvaliokunnan lakkauttamista ja tehtävien siirtämistä ulkoasiainvaliokunnalle.

Yhteisen suuren otsikon ulkopolitiikan alle sisältyy väistämättömästi turvallisuuspolitiikka ja puolustuspolitiikka. Minä ymmärrän, että tähän on käännetty jostakin vieraskielisestä sanasta tämä "sotilaallinen liittoutumattomuus". Yhtä hyvin se olisi voitu kääntää "puolustuspoliittinen liittoutumattomuus". Suomi on liittou-

tunut itse asiassa Euroopan unionissa johonkin sellaiseen, mikä sulkee pois muut ilmansuunnat. (Ed. Kekkonen: Onko Norja liittoutunut, kun se ei ole EU:ssa?) — Norja on liittoutunut. Se on Naton jäsen, aivan niin kuin ed. Kekkonen hyvin tietää.

Tästä päästäänkin hyvin äkkiä toiseen kysymykseen, jonka haluan ottaa erityisesti esille, jota on selonteossakin hoettu aivan kuin mantraa, että Suomella on uskottava puolustuskyky, niin kuin yhteenvedossa täällä sanotaan: "Suomen turvallisuuspolitiikan ja sen kehittämisen perustana on uskottava puolustus." Onko Suomella tällä hetkellä uskottava puolustus? Ed. Kekkonen viittasi tuossa Norjaan. Norja on Naton jäsen. Sen puolustuskyky on turvattu tuotakin kautta vahvasti. Norjan geopoliittinen asema on kokonaan toinen kuin Suomen. Olettaisin, että sillä ei ole yhtä suuria uhkia. Eihän meilläkään ilmeisesti ole suuria uhkia, elleivät nyt filistealaiset hyökkää meidän päällemme.

Kun Norja satsaa puolustukseen kaksi kertaa niin paljon määrärahoja kuin Suomi, voimme kysyä, onko Suomen maanpuolustuskyky uskottava. Kuka määrittelee sen, onko jokin maa sotilaallisesti liittoutumaton tai onko jonkin maan puolustuskyky uskottavaa? Ei riitä, jos me itsellemme hoemme täällä, että meillä nämä asiat ovat kunnossa. Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton ja Suomella on uskottava puolustuskyky. Se ei riitä, että me itse uskomme siihen. Ainoa oikea johtopäätös on, että meidän täytyy vakuuttaa filistealaiset, meidän mahdolliset vihollisemme, että näin asianlaita on. Vain silloin näillä sanoilla on merkitystä.

Me tiedämme, että maailmalla seurataan jokaisen maan puolustusvoimien kehittämistä ja puolustusolojen kehitystä ja analyysit tehdään. Siellä tehdään tarkkoja analyyseja, sotilasasiamiehet ym. ne tekevät, pelkästään määrärahojen, resurssien, perusteella. Analyyseja ei tehdä julkilausumien, edes hyvienkään eduskuntapuheiden tai hallituksen kannanottojen perusteella vaan todellisten resurssien perusteella. Siihen nähden hallituksen toiminta, missä puolustusmäärärahoja on voimakkaasti supistettu, esimerkiksi juuri käyttömäärärahoja ja varikoita on lakkautettu, osoittaa, että me olemme heikentäneet ja heikentämässä jatkuvasti uskottavaa puolustuskykyämme, mihin yhteenvedossakin ja koko selostuksessa hallitus koko ajan kiinnittää huomiota.

Arvoisa puhemies! Erityisesti vihreiden ryhmäpuheenvuorossa aiemmin tuotiin esille ed. Pykäläisen toimesta kysymys siviilipalvelusmiehistä. Näytti siltä, että vihreiden ryhmäpuheenvuorossa kannettiin keskeisintä huolta siviilipalvelusmiesten asemasta. Minä väitän, että sivarien asema ja asia on taatusti vähäisimpiä ongelmia Suomen turvallisuuspolitiikassa. Mikä maa on taannut sivareille paremmat oikeudet ja edut kuin Suomi on taannut? Vaikka on hyväksyttävää, että esimerkiksi uskonnollisista ja omantunnon syistä kieltäytyy asevelvollisuudesta, on kuitenkin kirkkaasti sanottava, että tosipaikan tullen nämä henkilöt, jotka kieltäytyvät, istuvat tuleen toisten persuuksilla. Jos heidän aatteensa on niin jalo, kuin esimerkiksi ed. Pykäläinen täällä esille toi, tulee heidän myöskin olla valmiita maksamaan tuosta aatteestaan jotakin. Niin ovat maksaneet ja tulevat maksamaan myöskin ne, jotka tarpeen tullen astuvat tositoimiin maanpuolustuksessa.

Ed. T a k k u l a : Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on päätynyt antamaan selonteon turvallisuus- ja puolustuspolitiikan suuntaviivoista, mikä on sinänsä hyväksyttävissä. Mutta jos lähdetään muotoasioista liikkeelle, kuitenkin hallituksen valitsema tapa puolustuspoliittisten linjanvetojen valmistelussa herättää hiukan kysymyksiä.

Varmasti olisi ollut viisasta tämänkin suuruisen kysymyksen kohdalla, näin laajakantoisen kysymyksen kohdalla suorittaa valmistelu parlamentaariselta pohjalta. Onhan niin, että turvallisuus- ja puolustuspolitiikan on oltava pitkäjänteistä ja toivon mukaan myöskin linjakasta. Tästäkin syystä parlamentaarinen valmistelu olisi ollut perusteltua. (Ed. Aittoniemi: Se on hieno sana, mutta se ei toimi!) On tietenkin totta, että ed. Aittoniemi tuolta mukavasti säestää; me voimme vallattomina opposition penkistä näin tietysti toivoa — hallitushan on itse se, joka valitsee linjansa, ja näin tässäkin asiassa on tehty. Ilo on ollut kuitenkin havaita, että tämän tyyppisiä puheenvuoroja lähetekeskustelunkin yhteydessä jo tuli esille. Tulihan siellä tietenkin paljon muutakin, mutta muun muassa ulkoministeri Halonen totesi, että valmiutta voisi olla palata parlamentaariseen valmisteluun. Tämä osoittaa kyllä sen, että hallituksella on ainakin osittain halua viisastua vahingosta.

Selonteon lähetekeskustelusta. Kun se osui siihen aikaan, kun Helsingissä oli huippukokous, nousivat varsin voimakkaasti Nato ja Naton laajeneminen esille. Nyt sitten, kun huippukokouksen jälkeen eilen Pariisissa on allekirjoitettu Jeltsinin ja Nato-maiden johtajien toimesta asiakir-

ja, meidän lienee syytä todeta, että Helsingin kokous oli kokonaisuutena varsin onnistunut, joskin toisaalta vähän kuin ulkopuolelta me joudumme tietenkin nyt arvioimaan ja katsomaan Euroopan tulevaisuutta ja Euroopan turvallisuuden tulevaisuutta, mutta kyllä jonkinlaiset perusteet meillä on tulevaisuuden arviointityöhön tämänkin sopimuksen pohjalta lähteä.

Toisaalta Nato-kysymys nousi silloin hyvin voimakkaasti esille, ja jos en aivan väärin muista, niin ainakin käytäväpuheissa jo muutama kansanedustaja Lammisen johdolla oli valmis hakeutumaan henkilöjäseniksikin Natoon, jos semmoinen vain tulisi mahdolliseksi, ja ehkäpä johtuen siitä keskustelu velloi vähän yli äyräittenkin. Samalla tavallahan tietenkin on ymmärrettävää, että Emu-keskustelussakin välillä on yli äyräitten menty, koska kun innostutaan, innostutaan kunnolla ja Emun ulkojäseneksi ... (Ed. Skinnari: Kumpi on nyt esillä?) — Se muuten lisää vakautta ja turvallisuutta, joidenkin mukaan oikein voimakkaasti, ja turvallisuuspoliittinen ulottuvuuskin, ed. Skinnari, on. Muun muassa teidän puoleltanne on tullut tällaisia paineita Emuun.

Mutta olin sanomassa, että jos ed. Lamminen oli menossa Natoon ulkojäseneksi, niin Emuun on menossa ainakin vasemmistoliitosta puoluesihteeri Sund, joten näyttää siltä, että pienten askelien linjaa tässä mennään, että ensin henkilöjäsenyyksien kautta, sitten pyritään viemään laajemmin vissiin koko poliittista viitekehystä ja sen jälkeen tätä maata.

Toivon mukaan ei kuitenkaan näin käy, vaan se sotilaallinen liittoutumattomuus, mihin täällä nyt on monissa puheenvuoroissa viitattu, voisi edelleen säilyä ohjenuorana, huolimatta siitä että äsken ed. Ryhänen luki vähän Maastrichtin sopimusta. On kyllä totta, että kun tähän Emu-asiaan mentiin, niin ei aivan mahdotonta olisi Weu:n tai muun yhteisen puolustuksen järjestäminen vähän samalta pohjalta kuin Emua nyt viedään eteenpäin. Kyllähän Maastrichtin sopimuksessa on sitouduttu melko pitkälle yhteiseen turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen linjaan. Kyllä jäsenmaat ovat siinä mukana, jos Maastrichtin sopimusta tulkitaan, niin kuin ed. Skinnari varmasti hyvin tietää Maastrichtin sopimuksen lukeneena, kun siitä on ollut myös eduskunnassa itse päättämässä ja äänestämässä.

Toivon mukaan kuitenkin — niin kuin jo sanoin, toistan kuitenkin vielä — sotilaallinen liittoutumattomuus säilyy meidän ohjenuoranamme ja me selkeästi torjumme ne haaveilut, mitä jotkut täällä esittävät Naton suunnasta, ja katsomme, että ilman Natoa meillä on paremmat edellytykset Suomessa jatkaa uskottavaa puolustus- ja turvallisuuspoliittista linjaa.

Vielä huippukokouksista tähän kehitykseen, mikä laajemmin on menossa. Se on menossa pääpiirteissään hyvään suuntaan, sillä Venäjä on yhteistoiminnassa Länsi-Euroopan maiden ja Yhdysvaltojen kanssa. Se, minkä luonteen sitten Nato omaksuu laajenemisen jälkeen, on vielä tietenkin monilta osin avoin.

Kylmä sota päättyi rauhanomaisesti, mutta tulevaisuuden ennustaminen on edelleenkin vaikeaa, ja sen vuoksi tulevaisuuden linjanvedot pitäisi tehdä hyvin harkiten, jotta virheliikkeiltä säilyttäisiin. Suomen kannalta tietysti paras vaihtoehto olisi läntisen Euroopan taloudellisen ja poliittisen yhteistyön asteittainen leviäminen koko maanosaan. Tämä myös palvelee laajemmin koko Euroopan etua.

Uudessa turvallisuusjärjestyksessä on huolehdittava siitä, mikä tässäkin keskustelussa on monesti esille noussut, että Venäjä ei eristäydy taikka ei pääse eristäytymään. Historia kertoo varsin karua kieltä siitä, mitä on tapahtunut silloin, kun suurvallat ovat joutuneet eristämisen kohteeksi. Venäjä on suurvalta, ja huolimatta siitä alennustilasta, mikä nyt taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti on, on muistettava se, että Venäjä on suurvallan lisäksi ydinasevalta ja luonnonvaroiltaan yksi maailman rikkaimmista maista. Kun Venäjä saa olonsa vakiinnutettua, demokratiakehityksen kunnolla vietyä eteenpäin, niin tällaisen kulttuuriltaan ja luonnonvaroiltaan rikkaan maan kehittymistä ei voi estää mikään. Varmasti myös Venäjän ja idän suuntaan yleensäkin toimii se vanha perusoppi, että keskinäinen taloudellinen yhteistyö on myös varmin rauhan tae.

Arvoisa puhemies! Itsenäinen puolustus on asia, mikä on noussut luonnollisestikin voimakkaasti esille, ja se on myös asia, mistä ei tulisi tinkiä missään olosuhteissa. Tulevaisuudessa on huolehdittava kansallisesta puolustuksesta koko maassa ja kaikissa olosuhteissa. Jotta se olisi uskottavaa eikä vain sanoja toistensa perään, tarvitaan siihen riittävästi myös joukkoja. Alueellinen liikekannallepanojärjestelmä on avainasemassa, eikä sitä voida korvata pienten joukkojen liikkuvuuden lisäämisellä. Tämän vuoksi suunnitelma kolmen valmiusyhtymän luomiseksi kaipaa vielä lisää selvityksiä.

Myös omalta kohdaltani olen hiukan monen muun edustajatoverin ja edustajakaverinkin tapaan huolestunut siitä, että varusmiesten palveluaikoja ollaan lyhytnäköisesti lyhentämässä ja

puhutaan kuuden kuukauden tehokurssista, joka loisi parempia valmiuksia. Näkisin, että tämä suuntaus ei välttämättä ole oikea enkä pidä sitä toivottavana, vaan näen, että nykyisillä varusmiesajoilla varmasti hyvin tullaan toimeen. Ainahan koulutusjärjestelmien on arvioitava itse itseään ja tehokkuuttaan ja niistä on huolehdittava ja tehokkuutta on myös varmasti lisättävä, mutta minä en usko, että tehokkuuden lisääminen tapahtuu koulutusaikoja lyhentämällä vaan koulutuksen laatujärjestelmiä kehittämällä.

Sitä, mitä ed. Korteniemi sanoi, että tämä voisi viitata siihen, että aste asteelta, pala palalta syötäisiin koko varusmiesaikaa pois ja siirryttäisiin palkka-armeijaan, en pidä toivottavana enkä pidä tämän selonteon pohjalta kovin todennäköisenäkään, mutta kukapa tulevaa aikaa pystyy ennustamaan. Mene ja tiedä sitten, liekö hänellä puolustusvaliokunnan jäsenenä jotakin suurempaa ja salatumpaa tietoa, mitä ei meille rivimiehille vielä tänne saliin ole tihkunut.

Laajan huoltovarmuuden osana kotimainen puolustustarviketeollisuus on keskeinen osa myös Suomen sotilaallista ja taloudellista puolustuskykyä. Hallituksen on syytä ryhtyä pikaisiin toimiin puolustustarvikkeista valmistuneen raportin pohjalta. Puolustusvälineteollisuuden työpaikkojen turvaamiseen on lähinnä kaksi mahdollisuutta, jotka täällä ovat myös nousseet esiin, eli määrärahojen löytyminen kotimaisille tilauksille tai vienti ulkomaille. Viennissä täytyy kuitenkin muistaa noudattaa niitä taiteen sääntöjä, että ei viedä aseita sellaisiin maihin, missä ihmisoikeudet tulevat poljetuiksi.

Hallitukselta toivoisi myös voimakkaampaa hankintojen keskittämistä kotimaiselle tuotannolle. Puhe itsenäisestä puolustuksesta ei kuulosta kovin uskottavalta, jos seuraa hallituksen hankintalistoja. Tätä hankintalistaahan täällä jo eilen ansiokkaasti ed. Korkeaoja kävi läpi. Vaikka siinä on pieni populismin leima, niin kuitenkin siinä on myös politiikan tekemisen ja suunnan leima. Meneehän se näin, kun katsoo hankintalistoja. Jos pakasteet tulevat Unkarista, kengät Virosta, vanikat ja kalsarit Ruotsista, kiväärit Kiinasta ja kaikki tämä tässä työllisyystilanteessa, niin kyllä silloin voi kysyä, missä on puhe kokonaisvaltaisesta itsenäisestä puolustuksesta ja siitä tinkimisestä.

Tämä osoittaa, että kun huoltovarmuudesta puhutaan, pitäisi myös muistaa kotimainen tilanne. Täytyisi myös muistaa huoltovarmuudesta puhuttaessa kotimainen elintarvike- ja energiatuotanto sekä niiden merkitys laajemmin ottaen. Kyllähän se niin on, että jos kriisi meitä kohtaa, meitä ei pelasta EU eivätkä myöskään EU:n sisämarkkinat vaan oma tuotantovalmius. Sen vuoksi kokonaisvaltainen näkemys ei saisi myöskään turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa unohtua.

Eli tuohon listaan, mihin äsken viittasin, uskoakseni — kun täällä puolustusministeri on paikalla — varmasti jatkossa, kun hallitus tekee hankintoja, entistä voimakkaammin kiinnitetään huomiota ja myös kotimaiseen työllistämiseen liittyvään turvallisuuteen. On myös hallitusohjelmassa mainittu, ei sivulauseessa vaan ihan yhtenä johtavana lähtökohtana, että työttömyys tullaan puolittamaan ja sitä kautta kotimaista työllisyyttä hoidetaan. Onhan niin, että puolustusministeriökin on yksi osa tätä sateenkaaren kirjavaa väriloistoa. Näin ollen samat lainalaisuudet ja toimintaohjeet toivon mukaan myös siellä toimivat.

En syytä tästä rouva puolustusministeriä mutta en tiedä, pitäisikö tästä syyttää, niin kuin täällä salissa on syytetty, kenraaleja. Ei tässä syyttelyn linjaa ole, vaan tässä on selvä epäkohdan toteamisen linja, ja me rakentavassa keskustaoppositiossa annamme mahdollisuuden tehdä tässä suhteessa täyskäännös sillä tavalla, että hankinnat tulevaisuudessa keskitetään kotimaahan ja sitä kautta tuetaan kotimaista työllisyyttä.

Arvoisa puhemies! Kun huomaan, että aika rientää ja kello käy, on vielä tultava siihen yhteen kohtaan, mikä toisaalta on pieni nyanssi, kun puhutaan suuresta turvallisuuspoliittisesta linjauksesta, mutta toisaalta erittäin merkityksellinen ja tärkeä kysymys. Se on erittäin merkityksellinen ja tärkeä tänä aikana pohjoiselle Suomelle. Niin kuin moneen kertaan tältä paikalta ja osin tuoltakin puolelta on todistettu, Oulun ja Vaasan varuskuntien lakkauttaminen ja Sodankylän jääkäriprikaatin toimintojen supistaminen ei ole perusteltua. Kun sitä on perusteltu täällä säästöillä, niin kuin äskeisessä debatissa kävi ilmi, ainakaan valtiovarainministeriön suulla siinä ei ole säästöistä kysymys, joten säästöillä perustelu on todella hataralla pohjalla. (Ed. Alaranta: Politiikkaa!) — Se on politiikkaa, juuri näin. (Ed. Kekkonen: Onpa ihme, kun täällä puhutaan politiikkaa, ai, ai!)

Siinä mielessä politiikan esille nostaminen tässä on erittäin hyvä, koska aikaisemminkin tällaista politiikkaa on pyritty tässä maassa tekemään. Esko Ahon hallituksen aikanahan oli tällaisia kaavailuja myös, signaaleja Oulun kohdalta, että Oulun varuskunta pitäisi alas ajaa. Silloin

myös tehtiin politiikkaa eikä löytynyt poliittista tahtoa tämmöiseen toimintaan. Näin Oulun varuskunta sai säilyä. Tämä on hyvin vahvaa kieltä ja kertoo hyvin vahvasti siitä, millä tavalla politiikkaa tehdään.

Se, mikä tässä tietenkin vielä on politiikkaa, on se, että tämä vaikuttaa melko voimakkaasti työllisyyteen näillä alueilla. Kyllä täällä käytiin lähetekeskustelussa keskustelua, missä pääministerikin sanoi, että ketään ei irtisanota tehtävistä, mutta nyt valitettavasti on näkyvissä aivan toisenlaiset ilmiöt pohjoisessa. Vaikkei lakkauttamispäätöstä ole vielä täällä eduskunnassa lopullisesti tehty, ensimmäiset irtisanomiset ovat jo kuuleman mukaan todellisuutta, ja tällä linjalla mennään eteenpäin.

Kerrattakoon vielä: Toimivan hajautetun varuskuntarakenteen purkaminen ei ole siis puhdas talouskysymys eikä työvoimapoliittinen ratkaisu vaan hallituksen poliittinen päätös. Tältä hallitukselta löytyi tällaista poliittista voimaa ja tahtoa.

Mutta Sodankylän varuskunnan heikentäminen ei ole perusteltavissa millään muotoa. Eikö ole näin, arvoisa rouva ministeri? Jos ajatellaan, että hallitus esittää, niin kuin monessa yhteydessä on tullut täällä esille, että Oulu kasvavana pohjoissuomalaisena paikkakuntana voisi kiriä umpeen sen tuhannen työpaikan menetyksen, niin kyllä tämän hallituksen aluepolitiikkakin on todistanut, että jossain Kajaanista pohjoiseen on työpaikka kullan arvoinen ja vieläkin tärkeämpi. Sodankylän kasvuluvuilla niitä muutamaakaan työpaikkamenetystä ei umpeen kurota.

Puolustuspoliittisesti myöskään tässä salissa ei ole vielä kuulunut yhtään sellaista hyvää perustelua, minkä vuoksi Sodankylää voitaisiin heikentää. Tässä on käynyt ilmi, että pohjoisessa ei ole kuin Sodankylän varuskunta, Rovaniemellä on tietenkin Lapin lennosto, mutta kun katsotaan, niin muut jäävät Etelä-Suomen puolelle, Kajaani siinä ensimmäisenä Etelä-Suomen varuskunnista ja sen jälkeen loput täällä rintamailla. Kun puhutaan Lapin puolustuksesta ja siitä, että kaikissa olosuhteissa pitäisi kuitenkin huolehtia itsenäisestä puolustuksesta ja kaikkialla, niin ei millään tavalla ole perusteltu tämä hallituksen esitys, että Sodankylän varuskuntaa heikennetään.

Sen, että Oulu ja Vaasa ajetaan alas, minä ymmärrän kyllä vähän niin kuin toveri tuolta vasemmalta, ed. Esko-Juhani Tennilä puheenvuorossaan, että tässä voi olla suuremmat, syvemmät yhteiskuntapoliittiset linjaukset takana. Siinä voi olla ajatus siitä, että valmistaudutaan tulevaan Nato-jäsenyyteen, mistä ei vielä saa puhua kuin ed. Lammisen ja Pihan suulla ja ehkä joidenkin muiden ulkoparlamentaaristen voimien suilla. (Ed. Kekkonen: Mitä tekemistä sillä on Suomen kanssa?) — Sillä on sellainen tekeminen, ed. Kekkonen, te varsin hyvin tunnette tämän, että silloin ei rauhanomaisella länsirajalla tarvita minkäänlaisia varuskuntia, vaan lähtökohta on se, että itäistä rajaa ja siellä olevaa mahdollista uhkaa vastaan ikään kuin valmistaudutaan.

Kyllä monenlaista tämän ilosanoman julistajaa on myös käynyt tuolla pohjoisessa kertomassa siitä meille, epävirallisissa merkeissä kuitenkin, mutta ovat yrittäneet jopa kevyen kenttähuumorin avulla sanoa, eikö virkistävästi vaikuttaisi Naton tuleminen myös geeniperimään täällä Salla — Savukoski — Pelkosenniemi-akselilla jne. Milloin on suoraan viitattu siihen, että tämähän on se tulevaisuuden suunta, mutta tästä ei vielä voi puhua ääneen, että Fritzit ja Fransit ovat saapumassa, mutta odotetaan nyt vähän, lyhyillä askelilla, step by step, niin kuin hallitus on meitä vienyt.

Itse kuitenkin, arvoisa puhemies, haluan ed. Kekkosen provosoinnista huolimatta uskoa niin, että Suomi haluaa myös käytännössä eikä vain sanoissa pysyä sotilaallisesti liittoutumattomana. Mutta niin kuin sanoin, kuunnellessa hallituksen apupuolueen kokoomuksen puheenvuoroja kentällä, kun puheenjohtajistoon kuuluvien suusta tulee tällaisia Nato-jäsenyyteen viittaavia lausuntoja, niin kyllä se hieman ihmetyttää, vaikka minä ymmärränkin, että tietynlainen mielipiteenvapaus myös kansallisessa kokoomuksessa sallitaan. Tältä osin arvoisa ministeri on kyllä pysyttäytynyt vakaalla ja kaidalla tiellä eikä moisille linjauksille ole lähtenyt. Sitä pidän suuresti arvossa ja haluan uskoa, että tätä kautta teidän edustamanne linja voittaa yhä enemmän maaperää myös kansallisen kokoomuksen riveissä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ehkä voisi todeta, että kun selontekoa luki, niin monelta osin varsinkin talouteen liittyvien kysymysten osalta se oli ristiriitainen. Hallituksella on suunnitelmia supistaa neljässä vuodessa 1,7 miljardia markkaa varsinaisesta Puolustusvoimien toiminnasta. Tämä kuulostaa melko mielenkiintoiselta. Kun puhutaan uskottavasta puolustuksesta, niin millä tavalla se on sen kanssa käsi kädessä, toimiiko sen jälkeen vielä uskottava puolustus? Toisaalta myös puhutaan siitä, että seuraavien parin vuoden aikana Puolustusvoi-

mat tulisi saamaan noin 600 miljoonaa markkaa lisärahoitusta. Jotenkin näin maalaisedustajan logiikkaan tämä ei kaikki mene, vaan tässä on ilmiselvästi jokin ristiriita.

Kuitenkin säästöjen linja on valittu ja sitä nyt toteutetaan huolimatta siitä, että valtiovarainministeri välillä sanoo, että kysymys ei ole vain säästöistä, vaan on kysymys myös politiikasta. Kysymys on sekä/että varmasti, siinä jossakin se totuus kai menee. On pelättävissä, että säästöt vakavasti vaikeuttavat Puolustusvoimien toimintaa, koulutus voi siinä vaarantua. Jotenkin on nähtävissä, että tämä hallituksen linja on johtamassa siihen, että koneisiin satsataan, helikoptereihin jne., mutta niitä käyttävä resurssi on se, mistä voidaan säästää. Sen vuoksi tältäkin osin olisi varmasti hyvä käydä sellainen kokonaisvaltainen keskustelu, missä myös kansantaloudelliset lähtökohdat otettaisiin huomioon ja varuskuntien silmittömän alasajon sijasta tutkittaisiin erilaisia vaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Kun opposition penkiltä tulee tänne eteen puhumaan ja on vielä ilo puhua siihen aikaan, kun arvoisa ministeri on paikalla, uskon, että nämäkään sanat, mitä me opposition edustajat esitämme, eivät kaiu kuuroille korville, vaan hallitus todellakin huomaa, että virheitä sattuu, niin kuin selonteossa Sodankylän kohtalo. Nämä virheet, mitä sattuu, on hyvä tässä vaiheessa tunnustaa ja todeta, joten kerkiämme ne vielä korjaamaan ennen lopullista äänestystä. Sitä kautta voimme myös katsoa Oulun ja Vaasan tilannetta.

Mutta ennen kaikkea Sodankylän kohtalosta, mihin ei ole puolustuspoliittisia eikä mitään muitakaan perusteita, näkisin, että rakentava kädenojennus hallitukselta, sateenkaarelta, vihreään keskustaan olisi se, että tämä osa selontekoa saataisiin uusiin puihin ja Sodankylä voisi jatkaa, että Sodankylän varuskunta voisi tehdä sitä arvokasta työtä, mitä se on tehnyt tähänkin asti ja siltä osin huolehtia siitä, että vielä elää isiemme henki Lapissa ja siellä on turvattu tie. Pohjoisen Suomen puolustuksesta ei tingitä, vaan asianmukaisesti pohjoisen Suomen puolustusta hoidetaan myös tänä päivänä ja tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies: Puhe kesti 23 minuuttia.

Puolustusministeri Taina: Arvoisa puhemies! Jottei jää väärää käsitystä, aivan lyhyesti haluaisin Sodankylän osalta todeta, että Sodankylässä toiminta jatkuu. Siihen tulee kyllä muutoksia, mutta mitä ne aivan tarkkaan ottaen ovat, siitä ei ole olemassa päätöstä. Silloin kun pohdittiin, miten ylikapasiteettia puretaan, mistä sitä voitaisiin ottaa, ja eri vaihtoehtoja tarkasteltiin, niin Oulu ja Sodankylä olivat toistensa vaihtoehdot. Silloin todettiin, että varmasti on järkevämpää jättää Sodankylään toimintoja ja kehittää niitä, koska Sodankylän tilanne olisi varmasti muodostunut huomattavasti vaikeammaksi kuin Oulun tilanne silloin, kun näitä kahta paikkakuntaa vertailtiin.

Mitä tulee muuten pohjoisen Suomen puolustamiseen, niin kyllä tällä koko uudistuksella, niin kuin olen useaan kertaan monissa eri yhteyksissä todennut, pyritään nimenomaan tehostamaan Suomen puolustuskykyä. Myös selonteossa on se linjaus, että koko Suomea puolustetaan. Tässä suhteessa ei ole mitään muutoksia siihen, miten tähän mennessä asiat on linjattu.

Ed. Takkulan pohdiskelut siitä, että näillä uudistuksilla valmistauduttaisiin Nato-jäsenyyteen, edustavat sitä samaa epäluuloista linjaa, jota täällä monissa eri yhteyksissä on esitetty, että eri päätösten taakse kätkeytyisi tietynlainen valmistautuminen jäsenyyteen. Olen todennut senkin aikaisemmin, että jos Suomessa aletaan pohtia Nato-jäsenyyttä, niin sitä kyllä pohditaan ihan ääneen ja oikeilla nimillä.

Mutta on tietysti syytä huomata se, mikä selonteossakin todetaan, että kansainvälinen yhteistyö on yksi päälinjauksistamme ja kriisinhallintatoimintaa kehitetään ja kansainvälistä yhteistoimintakykyä kehitetään. On todettu sekin, että Suomen oma puolustuskyky kehittyy myös yhteistoimintakyvyn myötä ja että tarvittaessa yhteistoimintakyvyn kehittämisestä voisi suomalaisen kriisin sattuessa olla myös hyötyä. Mutta se ei todellakaan tarkoita sitä, että puhuttaisiin Nato-jäsenyydestä.

Monessa puheenvuorossa on myös viitattu siihen, että kokoomuksen jäsenistön taholta (Ed. Ryhänen: Johtohenkilöiltä!) on tullut esityksiä Suomen Nato-jäsenyydestä. Täytyy erottaa yksilöitten esittämät mielipiteet ja puolueen linja. Kokoomus ei ole ollut Nato-jäsenyyden kannalla. Me olemme hallituspuolue ja olemme hallituksen linjausten takana. Tässä suhteessa ei ole mitään epäilystä.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelin lyhyesti näkkäri- ja kalsarikysymyksen jo eilen, niin etten puutu siihen enempää. Minusta se kovin huonos-

ti istuu tähän suureen kokonaisuuteen, mitä täällä käsitellään.

Mutta kun ed. Takkula puhui hankinnoista, niin kyllä sillä lailla täytyy huolta kantaa hänen kanssansa, joka ei ole mitenkään tämän hallituksen vika, että kun edellinen hallitus osti Itä-Saksasta kovin paljon tavaraa, joka ei välttämättä ole niin kuranttia kuin tuolloin väitettiin, ja kun ostettiin Kiinasta rynnäreitä, joita myöskään ei voida pitää järin kuranttina tavarana, niin nämä hankinnat ovat nyt pulmana puolustusvälineteollisuutemme edessä, se on aivan totta.

Ed. Takkula viittasi raporttiin puolustusvälineteollisuudesta. Siinä työryhmässä, joka raportin rakensi, oli mielenkiintoista havaita, että keskusta ja sosialidemokraatit olivat samalla linjalla, samalla kannalla, kuten myös muuten kokoomus oli. Minusta tämä on hyvä havaita, kun keskustelemme näistä hyvin käytännöllisistä asioista.

Toistan sen, minkä sanoin eilen parlamentaarisuudesta. En ymmärrä, mihin perustuu parlamentaarisesta valmistelusta puhuminen. Mikä voi olla parlamentaarisempaa työtä kuin se, mikä tapahtuu tässä talossa? Kolme valiokuntaa, tämä iso sali ja hallituksen edustus kaiken aikaa paikalla. Minusta se on parlamentarismia jos jokin. Arvaan, että tässä kummittelevat ne ikivanhat parlamentaariset puolustuskomiteat, jotka olivat komiteoita, joihin arvovallan tähden lisättiin eteen sana "parlamentaarinen". Viimeisin niistä oli sellainen, jota johti Jan-Magnus Jansson, joka ei milloinkaan ole ollut eduskunnan jäsen. Myös sen kokoonpano oli sellainen, jossa ei ollut järin paljon kansanedustajia.

Ed. T a k k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitokset ministeri Tainalle, kun hän vielä on paikalla ja kertoi, että hänellä on tapana puhua oikeilla nimillä. Niin minä puheenvuorossani arvelinkin, että te puhutte oikeilla nimillä, olipa kysymyksessä Nato tai Weu tai itsenäinen uskottava puolustus. Niin kuin kävi ilmi, totesin vain, että jotkut ovat puhuneet jo oikeilla nimillä, mutta todennäköisesti ja niin kuin te vahvistitte, enemmän omiin nimiin.

Arvoisalle puhemiehelle toteaisin, kun kellotitte minun aikaani puheesta, että lähetekeskustelussa tyydyin kuulijan osaan, niin kuin pöytäkirjoista varmaan näkyy, ja silloin ajattelin, että varmasti hallitus ja valiokunta suuressa viisaudessaan asian saavat vietyä läpi. Mutta niin kuin ymmärrätte, tämä asia on meille Lapissa hyvin tärkeä, varsinkin Sodankylän kohtalo. On siinä ja siinä, onko kotia menemistä, ja kun nyt oli tällainen tilaisuus, että ministeri oli paikalla kuuntelemassa, mikä harvoin on tilanne selonteoissa, — minusta tästä täytyy antaa kyllä kiitos ja kunnia ministerille — niin halusin hänelle välittää näitä tuntoja, terveisiä, ja uskon kyllä vastauksesta, että varmasti näillä myös oli merkitystä ja sitä kautta asiat menevät parempaan suuntaan ja Sodankylänkin kotiliesi on turvattu tulevaisuudessa paremmin.

Ed. Kekkoselle sanoisin, että mitä tulee puolustusvälinehankintaan, olemme samalla puolella. On totta, että edellinen hallitus hankki Itä-Saksasta osittain varmaan epäkuranttiakin tavaraa, mutta panssarituotanto oli Suomessa kohtuullisen heikkoa ja sitä kai sillä perusteltiin. Ne virheet, mitä edellinenkin hallitus teki, ovat virheitä, joista pitää oppia. Sen vuoksi tässäkin olisi mahdollisuus reivata oikeammalle suomalaiselle tielle takaisin. Kiväärihankinnat olisi täysin pystytty suorittamaan Suomesta, siinä kyllä jaan teidän kanssanne näkemyksen. Siksi näitä on aina hyvä välillä palautella mieleen.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia, ed. Takkula!

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Toivottavasti minä en puhu niin pitkään, että karkotan ministerin salista.

Eurooppa on läpikäynyt suuret muutokset viime vuosina. Aiemmin vastaavan kokoisia muutoksia tapahtui toisen maailmansodan seurauksena puoli vuosisataa sitten. Myös Suomi on joutunut arvioimaan omaa asemaansa muuttuneessa tilanteessa. Yya-sopimus on vaihtunut EU-jäsenyyteen. Vaikka EU-jäsenyyden vaikutukset taloudelliseen kehitykseemme ja vaikutusmahdollisuuksiimme ovat tärkeitä, oli kansallinen turvallisuus painava peruste EU-jäsenyydelle.

Suomella ei ole nyt näköpiirissä sotilaallista uhkaa. Silti meillä on vuosisataisten kokemusten opettamina sekä oikeus että velvollisuus varautua myös kaikkein vaikeimpiin ja pahimpiin vaihtoehtoihin. Tämähän on pienen valtion legitiimi turvallisuusintressi, niin kuin on sanottu. Vuosikymmeniähän meitä opetettiin huolehtimaan siinä määrin erään suuren valtion legitiimeistä turvallisuusintresseistä, että omista intresseistä puhutaan vieläkin ujostellen.

EU ei ole sotilasliitto, vaan poliittinen yhteisö, joka nojaa yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin.

EU-jäsenyys ei näin ollen tarjoa sotilaallisia turvatakuita, mutta se kylläkin estää Suomen kohtalosta päättämisen yli meidän suomalaisten päiden ilman, että me voisimme päätöksiin lainkaan vaikuttaa. Tällaisesta kielteisestä tilanteesta Suomen historia tarjoaa riittävästi esimerkkejä.

Turvallisuutemme kannalta onkin tärkeää, että olemme mukana aktiivisena osapuolena niissä neuvottelupöydissä, joissa Euroopan turvallisuudesta päätetään. Tältä kannalta EU-jäsenyys on nostanut Suomen olemassaolon kansakuntana ihan uudelle tasolle. Toimimme itsenäisenä valtiona mukana eurooppalaisessa päätöksenteossa, joka nojaa yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin, demokratiaan ja tiiviiseen keskinäiseen yhteistyöhön.

Tällä hetkellä Euroopan unionissa hallitustenvälisen konferenssin myötä tehdään monia puolustuspolitiikkaamme vaikuttavia päätöksiä. Suomen on otettava kantaa näihin ratkaisuihin ja maallamme on oltava poliittinen valmius reagoida tilanteeseen. Suomen kannalta unionin kriisinhallintavalmiuksien lisääminen on positiivinen asia, joka ei rasita poliittisesti Suomen asemaa. Tosiasia on, että Euroopan unioniin liittyessään Suomi käytännössä hyväksyi myös puolustuspolitiikkaa määrääviä sopimuksia, sitoutui yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.

Suomen puolustuspolitiikkaan vaikuttaa monia puolustuspoliittiseen ympäristöön liittyviä epävarmuuksia. Vaikka Nato ja Venäjä sopimukseen Naton laajenemisprosessista pääsivätkin, on epävarmaa, mikä on Naton rooli Euroopassa tulevaisuudessa. Iso kysymysmerkki on nimenomaan Naton tulevaisuuden suhde Venäjään. Suomen kannalta epäedullista olisi, jos syntyisi uusi etupiirijako, jonka ulkopuolella osa Euroopasta olisi. Erityisesti Baltiassa pelätään joutumasta yksin. On ymmärrettävää, että on etsitty kuumeisesti muunkinlaisia ja muunkin tyyppisiä turvallisuussopimuksia. Suomen turvallisuuspoliittiseen tilanteeseen vaikuttavat myös lähialueiden uudet epästabiilit demokratiat sekä niiden epävakaat taloudet, erityisesti työttömyys. Vaarana on, että näiden maiden kehitys alkaa kulkea taaksepäin. Myös Suomen huono työttömyystilanne voidaan nähdä turvallisuuspoliittisena uhkana, vaikka usein ei niin ajatellakaan.

Täytyy todeta, että tällä hetkellä ei ole näköpiirissä sellaista tilannetta, että Suomen olisi tarve hakea Naton jäsenyyttä. Tämänhetkinen Naton kanssa tehtävä yhteistyö on koettu positiiviseksi. Koko ajan täytyy muistaa, että muiden maiden turvallisuuspoliittiset linjaukset vaikuttavat meihin, kuten esimerkiksi Ruotsin ja Venäjän. Eurooppalainen yhteinen puolustuspolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö on ollut positiivista.

Keskeinen puolustuspoliittinen teema on nyt ja tulevaisuudessa Suomen puolustusvoimien kehittäminen. Avoin kysymys on se, kuinka pitkälle löytyy poliittista tahtoa ja varaa Puolustusvoimien kehittämiseen ja uudenaikaistamiseen. Tärkeää on yleisen asevelvollisuuden säilyttäminen ja nyt vallitsevan hyvän maanpuolustustahdon ylläpitäminen.

Ed. T i u s a n e n : Puhemies! Aivan lyhyesti kolmeen asiaan. Ensiksi keskusteluun puolustusvälineiden myynnistä ja siihen, onko tässä asiassa ongelmia. Mielestäni se taannoin tapahtunut kannanotto, että osa istuvassa hallituksessa olevista puolueista oli toista mieltä kuin enemmistö lausunnon antajista siitä, tuleeko siirtää päätöksenteko valtioneuvostolta ministeriölle, kun myydään puolustusvälineteollisuuden tuotteita, osoittaa, että tässä kysymyksessä on ongelmia. (Ed. Kekkonen: Mikä se ongelma on?) — Ongelma on se, että Suomi on myynyt puolustusvälineitä sellaisille maille, jotka eivät todellakaan ole maita, joissa ei olisi sisäistä sotatilaa, esimerkiksi Indonesia, esimerkiksi Turkki. Tämän asian tiedostaminen on mielestäni tärkeätä. On toki niin, aivan kuten ed. Kekkonen sanoi, että olemme hyvässä seurassa, kun olemme EU:ssa, on paljon huonompia esimerkkejä, mutta tästä huolimatta.

Toinen asia, arvoisa puhemies, Nato-keskustelu. Olen itse sitä mieltä, että hallitus ei ole viemässä Suomea Natoon. Se on aivan selvää. Myöskään kokoomuksen viralliset kannat ovat, niin kuin täällä on tullut esille, aivan positiivisella tavalla muuta kuin Nato-myönteisiä kantoja. Se on tietysti sanottava, että on näitä piirejä, tahoja, jotka haluavat tähän suuntaan. Sekin on tiedostettava.

Aivan lyhyesti, puhemies, kolmas asia. Näkkileipäisänmaallisuuteen, jota tässäkin salissa on kritisoitu, liittyy mielestäni varsin vakava huoli suomalaisista työpaikoista. Esimerkiksi näkkileipä liittyy ed. Kekkosen ja minun kotikaupunkiin Kotkaan.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt tuli niin aseviennin osalta ihmisoikeuskysymys ja tässä mainittiin Indonesia ja Turkki ja kun hyvin yleisesti puhutaan ihmisoikeuksista, niin olisi tietysti mukava, että ne jolla-

kin lailla määriteltäisiin. Kun tiedän ed. Tiusasen erinomaiseksi Itä-Saksan tuntijaksi, niin kysyn tässä nyt ihan avoimesti, kun me olemme nyt saaneet tietää, mitä kaikkea Itä-Saksassa on tapahtunut, olisiko Itä-Saksan voimassa ollessa Itä-Saksa ollut sen kaltainen maa, johon Suomi olisi voinut viedä aseita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi veronkantolain 26 a §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 62/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 60/1997 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 9/1997 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 52/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 10/1997 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 10.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan ehdoista

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 59/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 11/1997 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi kaivoslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 70/1997 vp
Talousvaliokunnan mietintö 12/1997 vp

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Hallituksen esitys Venäjän kanssa sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 83/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ulkoasiainvaliokuntaan.

7) Hallituksen esitys laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 84/1997 vp

Asia lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys 87/1997 vp

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin hallintovaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä kirkkolain uudistus, jota on jo pitkään kaivattu, eli uudistus, jolla perustetaan toinen piispanvirka Turun arkkihiippakuntaan nykyisin olevan arkkipiispan viran lisäksi. Hallituksen esityksen perusteluissa kuvataan kehitystä, joka on vienyt tätä esitystä kohden. Kirkon niin sanotut yhteiset tehtävät työllistävät kirkon eräänlaista johtajaa eli kirkon arkkipiispaa niin paljon, että hän joutuu aika ahtaalle työtehtävissään omassa varsinaisessa hiippakunnassaan. Tämän kehityksen tuloksena tämä uusi järjestely on tulossa ja se on tervetullut ja myönteinen uudistus.

Perusteluja lukemalla kyllä tulee vähän hämmentyneeksi tehtävä- ja työnjakokysymyksestä, jota täällä kuvataan. Se on hyvin sekava ja vähän valmistelemattoman tuntuinen. Arvelenkin, että hallintovaliokunta joutuu tähän asiaan paneutumaan ja ainakin perustelutekstissä ohjaamaan työnjakoa sellaiseksi, että näiden kahden piispan tehtävien hoitaminen on järkevää kokonaiskirkon ja sitten varsinaisen arkkihiippakunnan tehtävien kannalta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

9) Lakialoite laiksi työntekijäin eläkelain 8 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja laiksi valtion eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 46/1997 vp (Ulla Juurola /sd ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Juurola: Arvoisa puhemies! Lakialoitteeni koskee kansaneläkkeen pohjaosan vähentämistä kahteen kertaan eräiden valtion, kunnallisten sekä muiden julkisyhteisöjen eläkkeiden osalta. Asia ei ole kansanedustajille uusi, koska siitä on tehty useita kirjallisia kysymyksiä, mutta ne eivät ole johtaneet mihinkään.

Eläkepoliittisesti on ollut perusteltua sovittaa kansaneläke ja työeläke yhteen, jotta yhteinen eläkeprosentti palkkasummasta laskettuna muodostuisi yhdenvertaisesti. Yhteensovittamisen yhteydessä on siis kansaneläkkeen pohjaosa vähennetty työeläkkeen ylittäessä tietyn tason, jolloin eläke on muodostunut 66 prosentiksi palkasta. Nyt, kun pohjaosa vähennetään toiseen kertaan, eläkkeeksi muodostuu 61—62 prosenttia palkasta.

Viime vuosina kaupungeissa ja kunnissa on taloudellisista syistä irtisanotuille luvattu kunnallisen viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain mukaiset täydet eläke-edut eli 66 prosenttia palkasta. Olin itse suorittamassa näitä irtisanomisia ja tunnen osaltani pettäneeni nämä ihmiset, jotka tällä hetkellä ovat todella katkeria. Jos he olisivat jääneet eläkkeelle 1.1.1996 jälkeen, he olisivat saaneet täyden eläkkeen 66 prosenttia, minkä siis kaikki nyt eläkkeelle jäävät jälleen saavat. Uskon, että nämä henkilöt eivät koe vääryyttä, mikäli heidän yleinen eläkeprosenttinsa laskee muutamia prosentteja tästä 66:sta ja mikäli se tapahtuu yhdenvertaisessa aikataulussa kaikkien osalta.

Lakialoite on rakennettu siten, että sitä mukaa kuin kansaneläkkeen pohjaosa alenee, vastaavasti heidän bruttoeläkkeensä nousisi, jolloin tasapaino säilyisi. Tavallaanhan tämä merkitsee sitä, että tätä yhteensovittamista peruttaisiin samassa tahdissa kuin kansaneläkkeen pohjaosaa leikataan.

Toivon, että aloitteeni saa suopean käsittelyn.

Ed. Vartiainen: Arvoisa puhemies! Viime vuoden alusta voimaan tulleiden eläkeuudistusten tarkoitus oli saattaa työeläkejärjestelmän rahoitus tasapainoon tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Työeläkejärjestelmä on tärkeä osa suomalaista sosiaaliturvaa. Uudistukset olivat tarpeellisia ja pääosin onnistuneitakin ja niistä sovittiin myös työmarkkinaosapuolten kesken.

Kuitenkin niin kuin moniin lakeihin, tähänkin on jäänyt paha vääristymä. Voisiko sanoa verinen vääryys tapahtuu niille, jotka kuntasektorilta saavat eläkkeen. Aivan niin kuin ed. Juurola aloitteessaan toteaa, kaksi kertaa leikataan näiltä eläkettä. Työeläke on työssäoloaikana ansaittua palkkaa, joka maksetaan työn loputtua eläkkeen alettua eli eläkeiässä. Kuntasektorilla työnsä ja elämäntyönsä tehneiden kohdalla nyt vähennetään heidän työaikana ansaitsemaansa selvää eläkepalkkaa. Tuntuu kuin tässä olisi tehty vahingossa jokin virhe. Näin ainakin uutena kansanedustajana toteaa. Ei kai tällaista ole tarkoitettu yhdelle ryhmälle tehdä?

Työeläkettä täydentävästä kansaneläkkeestä luopuminen tietyn tulorajan ylittävissä eläkkeissä oli mahdollista toteuttaa. Pääosin eläkeuudistukset olivat saavuttaneet sen tason, johon oli tarkoitettukin. Kansaneläkkeen yhteensovituksella ei täsmällisesti ottaen ollut tekemistä maksettujen kansaneläkemaksujen kanssa, sillä näillä veroluontoisilla maksuilla oli maksettu kuluneiden vuosikymmenien aikaiset kansaneläkkeet. Kansaneläkejärjestelmä on aina ollut jakojärjestelmä, ei vakuutus.

Eläkeuudistuksen suoranaiseksi kauneusvirheeksi jäivät siis nämä eläkkeet, joissa kansaneläkkeet oli kertaalleen yhteensovitettu kokonaiseläkettä mitoitettaessa ja joiden kohdalla kansaneläke uudestaan yhteensovitettiin toiseen kertaan eli leikattiin eläkepalkkaa. Hyvän kokonaisuudistuksen oikeudenmukaisuutta ja uskottavuutta jäi kaivamaan nimenomaan tämä epäkohta. Eläkeläisten oikeudenmukaisen kohtelun vuoksi on kohtuullista, että ei kahteen kertaan yhteensoviteta eikä todellakaan leikata eläkepalkkaa. En usko, että myöskään tarkoitettiin, että näiden ihmisten eläkkeet laskevat. Niin joka tapauksessa on käynyt.

Ed. Ulla Juurolan lakialoite ei ole ristiriidassa työeläkkeiden kokonaisuudistuksen kanssa, vaan toteutuessaan osoittaa, että erehdykset on mahdollista korjata. Kannatan ed. Juurolan tekemää lakialoitetta.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! On tietysti harmillista, että eduskunnassa on tällä hetkellä näin vähän kansanedustajia. Se johtuu osittain siitä, että opposition edustajat on kutsuttu illanviettoon Kesärantaan pääministeri Lipposen luokse ja siellä on varmaan muutakin väkeä.

Tämähän on asia, josta täällä on paljon keskusteltu. Aloite on tietysti sinällään hyvä. Vähän harmittaa, että täällä on vain sosialidemokraatteja ja vasemmistoliittolaisia allekirjoittajia. Minäkin olisin kyllä tällaisen aloitteen mielelläni allekirjoittanut.

Eduskunta teki tämän ratkaisun aivan tietoisesti, mutta toki sillä tavalla, että tämä kaksinkertainen leikkaus toteutettiin ei pykälämuutoksella vaan voimaantulosäännöksellä. Meistä monet kansanedustajat kyllä jo siinä vaiheessa vähän nikottelivat tämän asian perään. Me olemme täältä keskiosasta salia yrittäneet toimia tässä niin, että kansaneläkkeessä olisi säilytetty ns. universaalisuus elikkä se, että kaikille 65 vuotta täyttäneille olisi maksettu edelleenkin kansaneläkkeen pohjaosaa. Sehän olisi ollut eräs ratkaisu tähän ongelmaan, ettei tätä yhteensovitusta olisi koskaan tapahtunutkaan.

Monien edustajien tiedossa on, että tästä on tehty lukuisa määrä kanteluita eduskunnan oikeusasiamiehen toimistoon. Aivan muutama päivä sitten eräs esittelijä kertoi minulle, kun olen sieltä erästä kantelua aina perännyt, että aivan lähiaikoina on tulossa jonkinlainen ratkaisu suureen jutturuuhkaan, mikä siellä on. Tällainen aloite on kansalaisten pyynnöstä varmaan tehty. Sinällään kannatan tätä ja toivon, että vaikka joukko on näin vähälukuinen, viesti menisi valiokuntaan ja tätä asiaa siellä käsiteltäisiin.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Siinä ei ole mitään erikoista, että kansanedustajat ovat pääministeri Lipposen vieraina tavan mukaan, mikä on vuosikymmeniä varmasti ollut tapa tässä talossa. Jos ed. Alarantaa se harmittaa, niin taksi vaan ja sinne Kesärantaan taikka pääsee minun mukanani, kun minä lähden sinne, kun istunto päättyy.

Itse asiaan. Sosialidemokraattiset kansanedustajat ripittäytyvät täällä siitä, että tämä hallitus on tehnyt tässä asiassa suurta vääryyttä. Eihän tämä hallitus ole mitään muuta tehnytkään kuin vääryyttä nimenomaan vähäosaisten suuntaan, ottanut vähäosaisilta ja antanut rikkaille. Se nähtiin viime verouudistuksen yhteydessä, mitä siinä tapahtui. Se on kiistämätön seikka.

Olisi mukavaa ollut, kun olisitte maininneet siitä, että kun kansaneläkkeen pohjaosa tehtiin työeläkevähenteiseksi, niin eläkkeiden ei pitänyt lainkaan vähentyä. Sen piti tapahtua sillä tavalla, että indeksikorotuksen käyttöönotto ja eräät eläke- ja sairausvakuutusmaksujen poistamiset vaikuttivat sen, että tämä kompensoi kansaneläkkeen pohjaosan poistamisen. Näin ei ole kuitenkaan käynyt. Osin se on johtunut myöskin siitä,

että indeksin vaikutus on ollut varsin pieni. Hyvin useat eläkeläiset ovat saaneet vastoin lupauksia käteensä huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin. Tästä olisi kannattanut täällä myöskin puhua. On kyllä aika säälittävää puhua tästäkin asiasta. Olen teidän kanssanne samaa mieltä, muttei tämä nyt ole yksi ja ainoa asia. Kyllä näitä löytyy muitakin, mutta kansaneläkkeen osalta tämä asia, minkä otin esille, on sellainen pohjavääryys. Näin asian näkisin, rouva puhemies.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Totta on, että tämä hallitus on leikannut, mutta tässä kohtaa se on kehittänyt sellaisen tilanteen, että se pystyy leikkaamaan kahteen kertaan, sama asia kahdesti. Ensimmäinen yhteensovittaminenhan on tapahtunut silloin, kun eläkeratkaisu syntyy, eli silloin on jo leikattu pohjaosa pois, kelan pohjaosa on otettu pois eläkkeestä jo kertaalleen ja nyt otetaan toiseen kertaan. Tämä on se todellinen vääryys.

Kun tätä asiaa on ministeri Mönkäreeltä aikaisemmin kysytty tässäkin salissa, hän on vastannut suulliseen kysymykseeni siten, että asia on teknisesti mahdotonta, siis ikään kuin teknisesti, selvittää. Varmasti me täällä, ja ed. Juurola nimenomaan, joka on tehnyt tämän aloitteen, olemme toista mieltä. Se on mahdollista selvittää. Sen tulee olla mahdollista selvittää.

Sitten asia, mihin ed. Aittoniemi kehuessaan pääministerin vieraanvaraisuutta lisäksi viittasi, siis sen että eläkeläiset saavat vähemmän eläkettä käteensä kuin aikaisemmin. Mielestäni tässä pitäisi tehdä, niin kuin ministeri Mönkäre meitä neuvoi. Kaikille näille ihmisille pitää sanoa, että ottakaa yhteyttä sosiaali- ja terveysministeri Mönkäreeseen. Niinhän hän on sanonut. Hän kun ei usko tähän asiaan, jolloin pitäisi vakuuttaa sillä tavalla. Mielestäni tämä olisi ihan aidosti se keino, jolla voitaisiin ministeriöön vaikuttaa.

Ed. R i m m i : Arvoisa puhemies! Ed. Juurolan lakialoite on todella hyvä ja välttämätönkin tässä tilanteessa, sillä lähes viikoittain vieläkin kansalaiset kysyvät sitä, eikö tätä asiaa todellakaan korjata. Muistan varsin hyvin sen keskustelun, mikä käytiin silloin, kun laki aikanaan hyväksyttiin. Sen lisäksi, että kritisoimme kovastikin sitä, että kansaneläkkeen pohjaosaa leikataan, tämä tuplavääryys oli se, joka todella paljon puhutti. Syyksi on, kuten ed. Tiusanenkin edellä mainitsi, kerrottu se, että ei tiedetä näistä henkilöistä, kenellä tämä kahteen kertaan leikkaaminen on tapahtunut.

Nyt kuitenkin, kun olen esimerkiksi itse yrittänyt asiaa viime viikolla viimeksi selvittää tällaisten eläkepäätösten osalta, jotka kahteen kertaan leikatun pohjaosan kohtelun ovat joutuneet kokemaan, niin jokaisella eläkeläisellähän on olemassa eläkepäätös omalta eläkelaitokseltaan. Se on jo sitä kautta tarkistettavissa, teettää tietysti pikkaisen enemmän töitä. Mutta muistan, kun ministeri Mönkäre sanoi, että ei ole kauhean suuresta joukosta ihmisiä kyse, silloin kun asiasta täällä talossa keskusteltiin. Sitäkin helpommin se on selvitettävissä, kun ei ole kovin, kovin suuresta joukosta kyse.

Todella rohkenen myös toivoa nyt sitä, että ed. Juurolan lakialoite saa asiallisen kohtelun ja että me edes tämän asian eduskunnassa tältä osin saamme korjatuksi.

Ed. J u u r o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi ja ed. Tiusanen ovat kyllä aivan oikealla asialla, kun peräävät myös tätä lupausta, että kenenkään nettoeläke ei pienene silloin, kun kansaneläkkeen pohjaosa yhteensovitetaan tai se vähennetään. Minullekin on tullut useita viestejä, että nettoeläke on pienentynyt, ja olen aivan samoin kuin ed. Tiusanen nyt vastannut, että koska ministeri Mönkäre on ilmoittanut, että niissä tapauksissa syy on muussa kuin uudistuksessa, niin olen kehottanut heitä kääntymään sosiaaliministeriön puoleen, jotta he saavat sieltä oikean vastauksen.

Tässä on erittäin vaikeasta asiasta kysymys. Kela on minulle ilmoittanut summan, kuinka monesta eläkkeensaajasta nyt arvioidaan olevan kysymys. Olen ymmärtänyt, että alunperin on tapahtunut niin, että kun tästä eläkejärjestöjen kanssa on sovittu, niin on vain yksityisen sektorin työeläkemalli siirretty kunnalliselle puolelle eikä ollenkaan ole pohjaa selvitetty. Mutta täytyyhän tämä saada selville, kuinka paljon ja keitä nämä ovat.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Kun tämä asia aikanaan päätettiin ja kansaneläkkeen pohjaosa vietiin, niin eläkkeiden ei ollut tarkoitus pienentyä, tai ainakin näin ilmoitettiin hallituksen taholta ja sitten myöhemmin myös ministerin taholta monta kertaa.

Asiasta on keskusteltu, ja on ollut erilaisia näkemyksiä ja erilaista mielipidettä tästä tilanteesta. Kun tästä nyt on tehty lakialoite, toivon, että valiokunta perusteellisesti käsittelee ja selvittää, mikä tässäkin on totuus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

10) Hallituksen esitys laiksi lääninoikeuslain 1 a ja 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 50/1997 vp
Lakivaliokunnan mietintö 6/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laiksi tuloverolain 66 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 61/1997 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 8/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys laiksi henkilöstörahastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys 74/1997 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys 75/1997 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan varsinaiseen täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna torstaina kello 18, kyselytunti huomenna kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 18.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio